

МІНІСТЕРСТВО ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ
УКРАЇНИ

НАКАЗ

10.02.2025 № 263

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
13 березня 2025 року
за № 405/43811

Про затвердження Правил технічної експлуатації полігонів,
припинення експлуатації, рекультивації та догляду за
полігонами після припинення їх експлуатації

Відповідно до частини третьої статті 40 Закону України «Про управління відходами» та з метою встановлення єдиних правил технічної експлуатації полігонів, припинення експлуатації, рекультивації та догляду за полігонами після припинення їх експлуатації, **НАКАЗУЮ:**

- Затвердити Правила технічної експлуатації полігонів, припинення експлуатації, рекультивації та догляду за полігонами після припинення їх експлуатації, що додаються.
- Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування, але не раніше дня припинення або скасування дії правового режиму воєнного стану в Україні.
- Департаменту цифрової трансформації, електронних публічних послуг та управління відходами (Сергій НЕДАШКІВСЬКИЙ) забезпечити подання цього наказу в установленому порядку на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.
- Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Олександра СЕМЕНЦЯ.

Міністр

Світлана ГРИНЧУК

ПОГОДЖЕНО:

Перший віце-прем’єр-міністр України —
Міністр економіки України

Юлія СВИРИДЕНКО

Віце-прем’єр-міністр з відновлення України —
Міністр розвитку громад та територій України

Олексій КУЛЕБА

Голова Державної регуляторної служби України

Олексій КУЧЕР

Голова Державної служби України з питань праці

Ігор ДЕГНЕРА

Міністр охорони здоров’я України

Віктор ЛЯШКО

Голова Державної служби України
з надзвичайних ситуацій

Андрій ДАНИК

Перший заступник Голови
Державної екологічної інспекції України

Дмитро ЗАРУБА

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства
захисту довкілля
та природних ресурсів України
10 лютого 2025 року № 263

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
13 березня 2025 року
за № 405/43811

Правила
технічної експлуатації полігонів, припинення експлуатації,
рекультивації та догляду за полігонами після припинення їх
експлуатації

I. Загальні положення

1. Ці Правила визначають організаційно-технічні вимоги для забезпечення безпечної експлуатації полігонів впродовж всього їх життєвого циклу з метою запобігання чи зменшення негативного впливу полігонів на навколишнє природне середовище, ризиків для здоров'я людей та поступового скорочення обсягів відходів, захоронених на полігонах, зокрема тих, які придатні для підготовки до повторного використання, рециклінгу та інших операцій з відновлення відходів.

2. Ці Правила є обов'язковими для виконання всіма суб'єктами господарювання незалежно від форм власності та організаційно-правових форм, що здійснюють діяльність, пов'язану з експлуатацією полігонів, припиненням їх експлуатації, рекультивацією та доглядом за полігонами після припинення їх експлуатації.

Діяльність зі здійснення технологічних операцій та облаштування полігона повинна здійснюватися відповідно до проєктної документації полігона та цих Правил.

Організаційно-технічне забезпечення експлуатації полігона передбачає, у тому числі, дотримання умов та вимог проєктної документації щодо будівництва, експлуатації та закриття полігона згідно з основними розділами проєктної документації полігона.

3. Ці Правила поширюються на полігони, що експлуатуються, полігони, що прийняті в експлуатацію після набрання чинності цими Правилами, полігони, що припинили експлуатацію та рекультивуються, полігони, за якими здійснюється догляд після припинення їх експлуатації, та місця розміщення відходів, що не є небезпечними, які мають у наявності паспорти місць видалення відходів та щодо яких регіональним та місцевим планами управління відходами передбачено продовження строку їх експлуатації.

Місця розміщення відходів (полігони, звалища), що експлуатуються, мають бути приведені у відповідність до цих Правил до 01 січня 2030 року.

4. Ці Правила поширюються також на полігони діючих суб'єктів господарювання у сфері металургійної та коксохімічної промисловості за винятком: пункту 3, абзацу третього пункту 5, абзаців сьомого, восьмого, десятого пункту 8 розділу II, пунктів 3, 4, 7, 8, 17 розділу IV, пунктів 10–12, 15 розділу V, пунктів 1–4, 6–18 розділу VI, пунктів 6, 8–11, 14–17, 20, 25 розділу VII, пунктів 15–20, 25–27 розділу XI цих Правил.

Суб'єкти господарювання, які здійснюють господарську діяльність у сфері металургійної та коксохімічної промисловості, мають право здійснювати розміщення та видалення власних відходів, що не є небезпечними, на одному полігоні (внутрішні місця для видалення відходів, на місці утворення).

Суб'єкт господарювання, який здійснює оброблення відходів металургійної промисловості та є власником (балансоутримувачем) полігона (внутрішні місця видалення власних відходів, що не є небезпечними, на місці утворення), приймає відходи, утворені суб'єктами господарювання, зазначеними в абзаці другому цього пункту.

5. Якщо регіональним та місцевим планами управління відходами передбачено продовження строку експлуатації місць розміщення відходів (полігонів, звалищ), які не відповідають вимогам Закону України «Про управління відходами», суб'єкт господарювання, що здійснює управління таким місцем розміщення відходів, повинен разом з документами на отримання дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів подати план та техніко-економічне обґрунтування приведення місця розміщення відходів (полігона, звалища) у відповідність з вимогами законодавства.

Протягом строку приведення у відповідність із Законом України «Про управління відходами» та цими Правилами місця розміщення відходів (полігони, звалища), щодо яких регіональним та місцевим планами управління відходами передбачено продовження строку їх експлуатації, повинні відповідати плану приведення місця розміщення відходів у відповідність з вимогами законодавства, розробленому згідно з Вимогами до плану приведення місця розміщення відходів у відповідність з вимогами законодавства, затвердженими наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 29 квітня 2024 року за № 455, зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 18 червня 2024 року за № 911/42256.

6. Ці Правила не поширюються на:

об'єкти, призначені для поводження з радіоактивними відходами;

об'єкти для перевантаження відходів, на яких здійснюються операції з підготовки відходів до подальшого транспортування для оброблення в іншому місці;

місця/об'єкти зберігання відходів до проведення операцій з оброблення строком до одного року;

місця/об'єкти для розміщення відходів, що утворилися в результаті здійснення робіт із геологічного вивчення, видобування (включаючи розробку кар'єрів), переробки та зберігання корисних копалин;

місця внесення осадів, включаючи осад стічних вод і донні осади від днопоглиблювальних робіт, що не є небезпечними, які розміщуються на поверхні ґрунту для його удобрення чи покращення стану ґрунтів;

місця розміщення донних осадів, що не є небезпечними, в поверхневих водних об'єктах з метою управління водами та водними шляхами, попередження повеней, пом'якшення наслідків повеней та посухи або для меліоративних робіт;

гідротехнічні споруди для скидання рідких і шламових (мулових) відходів;

використання на полігонах інертних відходів, придатних для рециклінгу/відновлення та зворотного заповнення або будівельних робіт для здійснення рекультивації, покриття або обладнання полігона.

7. У цих Правилах терміни вживаються в такому значенні:

біогаз — суміш усіх газів, що утворюється при анаеробному розкладі органічної складової відходів;

відсік — просторово або конструктивно відмежована частина робочої карти полігона, призначена для захоронення відходів відповідно до критеріїв приймання відходів на полігони для відходів, наведених у додатках 1–4 до цих Правил;

власник (балансоутримувач) полігона — суб'єкт господарювання, який володіє та користується полігоном;

догляд за полігоном після припинення його експлуатації — заходи з утримання полігона після його закриття, контролю та моніторингу та усунення можливих негативних наслідків впливу полігона на навколишнє природне середовище та здоров'я людей;

елюат — розчин, отриманий в результаті лабораторного випробування на вилуговування;

життєвий цикл полігона — комплекс послідовних за змістом і часом періодів існування полігона від його організації до завершення догляду за ним після припинення експлуатації;

ізолюючий матеріал — природний або штучний матеріал, що застосовується для укриття полігона та мінімізує проникнення в його тіло стічних (дощових, снігових) вод, розповсюдження шкідливих речовин, пилу з відходів, хвороботворних організмів та неприємних запахів і перешкоджає вільному поширенню вогню;

майданчик підготовки — частина виробничої зони полігона, призначена для здійснення попередніх операцій з відходами перед операціями з видалення, у тому числі сортування, дроблення, ущільнення, гранулювання, сушіння, подрібнення, кондиціонування або відокремлення;

майданчик розвантаження — частина робочої карти полігона, призначена для розвантаження відходів та маневрування транспортних засобів та техніки;

майданчик складування — частина робочої карти полігона, призначена для розміщення, розрівнювання та ущільнення відходів, а також укладання шару ізолюючого матеріалу;

оператор полігона — суб'єкт господарювання, що здійснює управління полігоном під час його експлуатації, припинення експлуатації, рекультивації та догляду за полігоном після припинення його експлуатації відповідно до законодавства та цих Правил;

підземне сховище — об'єкт постійного зберігання відходів у глибоких підземних порожнинах природного або штучного походження, такі як соляна або калійна шахта, у спеціальних контейнерах;

планувальник — працівник полігона, який організує роботу та відповідає за дотримання технологічних вимог на робочих картах;

попереднє оброблення перед захороненням — попередні операції з відходами перед операцією захоронення, фізичні, термічні, хімічні чи біологічні процеси, у тому числі сортування, дроблення, ущільнення, гранулювання, сушіння, подрібнення, кондиціонування, перепакування, відокремлення, змішування, що змінюють характеристики відходів, щоб зменшити їх об'єм чи небезпечні властивості, полегшити управління ними або сприяти їх відновленню;

потужність полігона — сукупна маса відходів, що захоронюється на робочих картах за визначений проміжок часу, розрахована в проєктній документації на будівництво полігона;

приймальник — працівник полігона, який відповідає за приймання відходів на контрольно-пропускному пункті (далі — КПП) полігона;

проєктна (номінальна) потужність полігона — максимальний обсяг відходів, який може бути захоронено на всіх робочих картах полігона протягом його експлуатації, розрахована в проєктній документації на будівництво полігона;

рекультивація — комплекс організаційних, технічних і біотехнологічних заходів, що здійснюються на полігоні або його робочій карті після припинення експлуатації, спрямованих, в тому числі, на створення верхнього захисного комбінованого екрана поверхні полігона та на відновлення ґрунтового покриття, поліпшення стану та продуктивності порушених земель та забезпечення інтеграції забрудненої відходами території в навколишній ландшафт відповідно до робочого проєкту землеустрою щодо рекультивації порушених земель;

репер — вертикальний стовпчик заввишки не менше 3 м робочої частини з позначками через 0,25 м, встановлений по кутах робочої карти для контролю за висотою шару відходів та ізолюючого матеріалу;

репрезентативний зразок відходів — зразок, відібраний із загальної кількості відходів, властивості яких підлягають хімічному аналізу, із зазначенням середнього складу цих відходів;

рідкі відходи — відходи, що мають рідкий агрегатний стан, за винятком сухих осадів та мулів;

робоча карта — відносно відокремлена частина тіла полігона, відведена для виконання робіт із захоронення відходів;

система дегазації — технічні споруди, такі як димові труби дегазації, газові свердловини, газові куполи, лінії та контрольні пристрої для збору та контрольованого поведження з біогазом під час його використання або для спалювання;

складування відходів — діяльність із захоронення відходів, що включає розвантаження, пошарове розміщення та, за необхідності, ущільнення відходів, а також їх покриття ізолюючим матеріалом, у разі необхідності;

солідифіковані (затверділі) відходи — відходи, які пройшли процеси, що змінюють тільки фізичний стан відходів шляхом використання добавок без зміни хімічних властивостей відходів. Ці процеси капсулюють відходи з утворенням твердого матеріалу та обмеженням міграції забруднювачів шляхом зменшення доступної площі поверхні, яка піддається вилуговуванню, при контакті з рідинами, а також шляхом покриття відходів низькопроникними матеріалами. Солідифікація може здійснюватися внаслідок хімічної реакції між небезпечними відходами та реагентами, що зв’язують (роблять твердими), або шляхом застосування механічних процесів;

стабілізація — процеси, які змінюють ступінь небезпеки компонентів відходів і перетворюють небезпечні відходи у відходи, що не є небезпечними. Це хімічні реакції, які зменшують вимиваність продукту (стабілізовані відходи). Стабілізація знерухоплює небезпечні складові або зменшує їх розчинність за допомогою відповідних хімічних реакцій;

стабілізовані і нереактивні небезпечні відходи — небезпечні відходи, які пройшли процес стабілізації і значення вилуговування яких не змінюється негативно щодо збільшення в довгостроковій перспективі на полігоні або передбачуваних аварій, залежно від процесів у самих відходах (біологічного розкладу), тривалого впливу умов навколишнього природного середовища (температури, атмосферних опадів, вологості, механічних обмежень) та впливу інших відходів, включаючи також фільтрат і газ;

територія полігона — визначена просторовим актом територія, на якій дозволяється будівництво тіла полігона та інших інженерних споруд і комунікацій, допоміжних та обслуговуючих споруд та установок, необхідних для функціонування полігона;

тіло полігона — частина території полігона, яка включає сукупність усіх захоронених відходів та технічне обладнання (систему ущільнення основи полігона, покриття поверхні полігона, систему дегазації полігона) та споруди, а також периферійні та опорні насипи та інші технічні споруди для забезпечення стабільності тіла полігона;

фільтрат — будь-яка рідина, що просочується через захоронені відходи та витікає з полігона або утримується в його тілі.

Інші терміни вживаються у значенні, наведеному у Законі України «Про управління відходами» (далі — Закон).

II. Класи полігонів, критерії приймання відходів на полігони для відходів та заборона захоронення

1. Для кожного полігона має бути визначений його клас відповідно до частини другої статті 40 Закону:

- 1) полігон для небезпечних відходів;
- 2) полігон для відходів, що не є небезпечними;
- 3) полігон для інертних відходів.

У випадках, коли на полігоні відокремлюються окремі робочі карти для захоронення небезпечних відходів, що не є небезпечними, та інертних відходів, то такі робочі карти повинні відповідати вимогам щодо відповідного класу полігона.

2. На полігон дозволяється приймати тільки відходи, про які наявна інформація щодо складу і властивостей, здатності до вилуговування, зміни їхнього стану в довгостроковій перспективі та які відповідають переліку відходів, що наведений в дозволі на здійснення операцій з оброблення відходів або інтегрованому довкіллевому дозволі, в разі захоронення небезпечних відходів — дозволі на здійснення операцій з оброблення відходів або інтегрованому довкіллевому дозволі та ліцензії на здійснення господарської діяльності з управління небезпечними відходами з урахуванням особливостей, визначених Законом, та відповідають критеріям приймання відходів на полігони для відходів, визначеним у додатках 1–4 до цих Правил.

3. На полігоні захоронюються лише відходи, які були попередньо оброблені та підготовлені до видалення, за винятком інертних відходів та відходів, оброблення яких не є технічно можливим або не зменшує їх обсяг, небезпечні властивості чи небезпеку для навколишнього природного середовища, а також будь-який ризик для здоров’я людини, пов’язаний із захороненням відходів, протягом усього життєвого циклу полігона.

Для змішаних побутових відходів попереднє оброблення перед захороненням може також здійснюватися на полігоні та включає сортування та відокремлення відновлюваних фракцій відходів і у випадку, коли вони містять органічну фракцію, проведення операцій з відновлення.

Для відходів будівництва та знесення попереднє оброблення перед захороненням включає сортування та відокремлення відновлюваних фракцій (дерева, мінеральних фракцій бетону, цегли, плитки, кераміки та каменю, металів, скла, пластику та штукатурки), а також дроблення та просіювання зазначених фракцій.

4. На полігон для небезпечних відходів дозволяється приймати виключно небезпечні відходи, які відповідають критеріям приймання відходів на полігони для небезпечних відходів, що наведені в додатку 1 до цих Правил.

5. На полігон для відходів, що не є небезпечними, дозволяється приймати:

1) побутові відходи, що не є небезпечними, та пройшли попередні операції з оброблення перед захороненням без перевірки на відповідність критеріям приймання відходів на полігони для відходів, що не є небезпечними, які наведені в додатку 2 до цих Правил;

2) інші відходи, що не є небезпечними, будь-якого іншого походження, крім побутових, які відповідають критеріям приймання відходів на полігони для відходів, що не є небезпечними, які наведені в додатку 2 до цих Правил;

3) стабілізовані і неактивні небезпечні відходи, здатність яких до вилугування подібна до тієї, що властива іншим відходам, що не є небезпечними, крім побутових відходів, і які відповідають критеріям приймання відходів на полігони для відходів, що не є небезпечними, які наведені в додатку 2 до цих Правил. Такі небезпечні відходи захоронюються у окремих відсіках та не змішуються з біовідходами та відходами, що не є небезпечними;

4) відходи, що не є небезпечними, що містять гіпс, якщо показники розчинного органічного вуглецю та загального органічного вуглецю не перевищують відповідні гранично-допустимі значення вилугування та критеріїв для стабілізованих та неактивних небезпечних відходів, які наведені у таблицях 1 та 2 додатка 2 до цих Правил. Такі відходи, що містять гіпс або матеріали, що містять гіпс, захоронюються у окремих відсіках та не змішуються з біовідходами та відходами, що не є небезпечними;

5) небезпечні відходи, що містять зв'язаний азбест або азбестові волокна, солідифіковані (затверділі) чи упаковані в пластик, за умови, що ці відходи не містять інших небезпечних речовин, крім азбесту.

6. На полігон для інертних відходів дозволяється приймати інертні відходи, які відповідають критеріям приймання відходів на полігони для інертних відходів, визначених у додатку 3 до цих Правил.

Інертні відходи, зазначені у таблиці 1 додатка 3 до цих Правил, допускається приймати на полігон для інертних відходів без випробування на відповідність критеріям приймання відходів на полігони для інертних відходів, визначених у додатку 3 до цих Правил, якщо такі відходи відповідають вимогам додатка 2 до цих Правил.

Якщо інертні відходи не включено до таблиці 1 додатка 3 до цих Правил, проводиться хімічний аналіз відходів для визначення відповідності відходів нормативам гранично-допустимих значень вилугування, визначених пунктом 3 додатка 3 до цих Правил.

Інертні відходи дозволяється використовувати як ізолюючий матеріал, в тому числі для спорудження технологічного екрана на полігонах для небезпечних відходів і на полігонах для відходів, що не є небезпечними.

7. У підземні сховища дозволяється приймати для постійного зберігання відходи за результатами перевірки безпеки для відповідного сховища та інших критеріїв приймання відходів для зберігання у підземному сховищі, зазначених у додатку 4 до цих Правил.

У підземне сховище для інертних відходів дозволяється приймати лише відходи, які відповідають вимогам, зазначеним в абзаці першому цього пункту, та критеріям, зазначеним у додатку 3 до цих Правил.

У підземне сховище для відходів, що не є небезпечними, дозволяється приймати відходи, які відповідають вимогам, зазначеним в абзаці першому цього пункту, та критеріям, зазначеним у додатку 2 до цих Правил.

У підземне сховище для небезпечних відходів дозволяється приймати лише ті відходи, які відповідають перевірці безпеки для відповідного сховища. У цьому випадку критерії, зазначені у додатку 1 до цих Правил, не застосовуються, а до відходів застосовується процедура приймання згідно з цими Правилами.

8. На всіх класах полігонів забороняється захоронювати такі відходи:

1) рідкі відходи;

2) вибухонебезпечні, окислювальні, легкозаймисті, горючі та корозійні відходи відповідно до додатка 3 до Закону та Національного переліку відходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2023 року № 1102;

3) медичні відходи, що є інфекційними (НВ 9 відповідно до додатка 3 до Закону);

4) озоноруйнівні речовини та обладнання, що містить такі речовини;

5) хімічні речовини, отримані в результаті науково-дослідної або навчальної діяльності, які не ідентифіковані та/або є новими та вплив яких на людину та/або навколишнє природне середовище невідомий;

6) відходи від цілих і подрібнених шин, за виключенням:

відходів шин, які використовують як матеріал для будівництва полігона;

велосипедних шин;

відходів шин із зовнішнім діаметром понад 1400 мм;

7) роздільно зібрані відходи, які не пройшли оброблення, за виключенням відходів, утворених в результаті операцій їх оброблення, які не можуть бути відновлені та захоронення яких є єдиною операцією, що забезпечує найкращий екологічний результат відповідно до ієрархії управління відходами;

8) відходи, які не пройшли попереднє оброблення перед захороненням, крім випадків надання доказів про те, що попереднє оброблення перед захороненням не призведе до зміни характеристики відходів, щоб зменшити їх об'єм чи небезпечні властивості, або оброблення яких є технічно неможливим;

9) відходи тваринництва та боснь, трупи тварин і продукти тваринного походження, якщо вони не пройшли термічне оброблення відповідно до законодавства;

10) відходи харчової промисловості та відходи оброблення деревини, що біологічно розкладаються;

11) відходи, що не відповідають критеріям приймання відходів на полігони для відходів згідно з вимогами цих Правил.

9. У підземному сховищі забороняється постійно зберігати такі види відходів, розміщення яких може призвести до фізичних, хімічних або біологічних змін, що загрожують підземному сховищу або становлять небезпеку для забруднення навколишнього природного середовища та здоров'я людей та які зазначені в пункті 1 додатка 4 до цих Правил.

10. Забороняється розбавляти або змішувати відходи з іншими речовинами або відходами виключно з метою досягнення критеріїв їх приймання на відповідний клас полігона або підземного сховища.

III. Організаційні заходи забезпечення експлуатації полігонів

1. Для здійснення господарської діяльності щодо захоронення відходів оператор полігона повинен мати такі документи:

дозвіл на здійснення операцій з оброблення відходів або інтегрований довкіллевий дозвіл, а в разі захоронення небезпечних відходів — дозвіл на здійснення операцій з оброблення відходів або інтегрований довкіллевий дозвіл та ліцензію на здійснення господарської діяльності з управління небезпечними відходами з урахуванням особливостей, визначених Законом;

дозвіл на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами відповідно до Закону України «Про охорону атмосферного повітря» або інтегрований довкіллевий дозвіл (у разі необхідності);

дозвіл на спеціальне водокористування відповідно до Водного кодексу України або інтегрований довкіллевий дозвіл (у разі необхідності);

висновок з оцінки впливу на довкілля — у випадках, передбачених Законом України «Про оцінку впливу на довкілля».

Суб'єкти господарювання, що провадять види діяльності, визначені у додатку до Закону України «Про інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення», отримують інтегрований довкіллевий дозвіл на підставах і в порядку, визначених цим Законом.

2. Організація експлуатації полігонів, припинення їх експлуатації, рекультивація та догляд за полігонами після припинення їх експлуатації має здійснюватися згідно з вимогами законодавства, в тому числі з дотриманням встановлених екологічних та санітарно-епідеміологічних вимог, вимог з охорони праці та пожежної і техногенної безпеки.

3. Під час експлуатації полігона оператор полігона вживає заходи для запобігання або максимального зменшення негативного впливу полігона протягом усього його життєвого циклу на навколишнє природне середовище, зокрема на підземні та поверхневі води, ґрунт і атмосферне повітря, а також для зменшення парникового ефекту та ризику для здоров'я людини, у тому числі шляхом:

запобігання або зменшення виділення запахів і пилу, шуму від виробничих процесів та транспорту на території полігона, кількості птахів, шкідників та комах, утворення аерозолів;

запобігання займанню/самозайманню відходів та розповсюдженню відходів з полігона на дороги та прилеглі території;

захисту від аварій та обмеження їх наслідків.

Полігон повинен бути обладнаний таким чином, щоб бруд, що утворюється на полігоні, не поширювався на дороги загального користування та прилеглі території.

4. Для безперебійної та безпечної експлуатації полігона оператор полігона:

забезпечує належну експлуатацію полігона згідно з вимогами цих Правил та інших нормативно-правових актів;

здійснює діяльність відповідно до умов дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів або інтегрованого довкіллевого дозволу та дотримується ліцензійних умов у разі захоронення небезпечних відходів;

розробляє та затверджує інструкцію з експлуатації полігона;

здійснює приймання та захоронення відходів, передбачених в умовах дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів або інтегрованого довкіллевого дозволу та, в разі захоронення небезпечних відходів, в ліцензії на здійснення господарської діяльності з управління небезпечними відходами, які відповідають вимогам цих Правил;

дотримується критеріїв та процедур приймання відходів на полігони для відходів, які відповідають вимогам цих Правил;

не допускає захоронення відходів за межами робочої карти полігона;

- веде облік відходів, прийнятих на полігон;
- вчасно подає звітність щодо діяльності полігона;
- розробляє та забезпечує впровадження програми контролю та моніторингу полігона;
- розробляє план припинення експлуатації полігона та догляду за ним після припинення його експлуатації;
- розробляє план реагування на надзвичайні ситуації або план локалізації і ліквідації аварій та їх наслідків на об'єктах підвищеної небезпеки;
- забезпечує належні заходи для догляду за полігоном після припинення експлуатації полігона.

5. Під час технічної експлуатації полігона оператор полігона повинен вести та постійно зберігати технічну, експлуатаційну документацію, а також матеріали інвентаризації.

6. Експлуатація полігона здійснюється згідно з інструкцією з експлуатації полігона, розробленою відповідно до цих Правил, інших нормативно-правових актів.

В інструкції з експлуатації полігона має бути врахована специфіка виробничого процесу, наявність та порядок використання техніки, машин, механізмів та устаткування, а також процедури закриття і забезпечення догляду за полігоном після припинення його експлуатації.

Інструкція з експлуатації полігона розробляється та затверджується до початку експлуатації полігона, а для полігона, що вже експлуатується, протягом одного року після набрання чинності цими Правилами.

Інструкція з експлуатації полігона переглядається оператором полігона у разі зміни умов і режимів експлуатації полігона, схем, технології і устаткування, а також внесення змін до нормативно-правових актів.

7. Для експлуатації та догляду за полігоном після припинення його експлуатації оператор полігона повинен залучити кваліфікований персонал, а також забезпечити доступ до ресурсів, необхідну кількість техніки, машин, механізмів та устаткування, запас ізолюючого матеріалу.

8. Склад, чисельність і кваліфікація працівників визначається оператором полігона залежно від потужності полігона та ступеня складності технологічних процесів.

9. Посадові обов'язки та права встановлюються посадовими інструкціями.

Усі працівники повинні дотримуватися вимог щодо безпечної експлуатації обладнання, охорони здоров'я та безпеки людей.

Особи під час прийняття на роботу та працівники щороку за місцем роботи повинні проходити інструктаж з питань цивільного захисту, пожежної безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях відповідно до Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 року № 444.

10. Оператор полігона забезпечує професійний розвиток і навчання працівників відповідно до функціональних обов'язків, у тому числі ознайомлення із вимогами нормативно-правових актів у сфері управління відходами, необхідними для роботи.

11. На полігоні, що експлуатується, оператор полігона по кожному виду відходів повинен вести їх облік за обсягом, джерелами утворення, даними про утворювача відходів та робочими картами/відсіками полігона, де було складовано/розміщено відходи, згідно з вимогами Порядку ведення державного обліку відходів та подання звітності, затвердженого наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 26 листопада 2024 року № 1534, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 17 січня 2025 року № 90/43496 (далі — Порядок ведення державного обліку відходів та подання звітності).

12. Звітність подається за формою та у строки, визначені Порядком ведення державного обліку відходів та подання звітності.

IV. Технічні заходи забезпечення експлуатації полігонів

1. Доступ на полігон має бути обмежений, в'їзд здійснюється через КПП з воротами, які мають залишатися зачиненими в позаробочий час, та огорожею, улаштованою по всьому периметру полігона.

Територія полігона для небезпечних відходів повинна мати огорожу з пристроєм автоматичної охоронної сигналізації.

2. На кожному полігоні, що експлуатується, в межах КПП повинні бути встановлені:

ваги зі шлагбаумом, які повинні відповідати вимогам законодавства про метрологію та метрологічну діяльність, а технічні характеристики — типу транспортних засобів, які перевозять відходи, та інтенсивності їх руху. Пропускна здатність вагів має бути не менше ніж 16 зважувань на годину;

вишка / оглядовий майданчик для візуального контролю відходів, що завозяться бортовими і самоскидними транспортними засобами, та/або камери відеоспостереження з роздільною здатністю не менше 1080P (2 Мп) та фокусною відстанню не менше 2,8 мм, що дають змогу візуального контролю вмісту кузова транспортного засобу;

спеціальні прилади для радіометричного контролю відходів.

Для полігона, що є внутрішнім місцем для видалення відходів, на яких утворювач відходів — суб'єкт господарювання здійснює видалення власних відходів на місці утворення, дозволяється використовувати ваги та прилади радіометричного контролю, що розташовані на території підприємства.

3. На в'їзді на полігон має бути встановлений щит з такою інформацією:

- назва та клас полігона;
- рік введення в експлуатацію;
- проектна (номінальна) потужність полігона;
- види відходів, що приймаються на полігон;
- найменування оператора полігона та власника (балансоутримувача) полігона (якщо не співпадають);
- номер та дата видачі дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів або інтегрованого довкілля дозволу, а також номер та дата рішення про видачу ліцензії на здійснення господарської діяльності з управління небезпечними відходами для полігона для небезпечних відходів;
- режим роботи полігона;
- поточні тарифи на здійснення операції із захоронення відходів (у разі надання послуг із захоронення відходів);
- поточні тарифи на здійснення операції із видалення побутових відходів;
- найменування суб'єкта господарювання, що здійснює охорону полігона.

4. На в'їзді на КПП та на території полігона мають бути встановлені дорожні знаки, які вказують напрямок руху транспортних засобів, та знаки пріоритету відповідно до Правил дорожнього руху, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2001 року № 1306.

При в'їзді на КПП встановлюють дорожні знаки «Проїзд без зупинки заборонено», «Обмеження максимальної швидкості — 10 км/год».

Проїзд по території полігона здійснюється по затверджених маршрутах відповідно до встановлених дорожніх знаків.

5. Територія кожного полігона повинна складатися із виробничої та господарської зон, розділених смугою завширшки не менше 25 м.

На полігонах, що експлуатуються, якщо це не передбачено проектно-кошторисною документацією, в межах виробничої зони мають бути виділені робочі карти, майданчики підготовки відходів та зберігання ізолюючого матеріалу. В межах господарської зони мають розміщуватись будівлі і споруди, необхідні для забезпечення експлуатації полігона, а також можуть бути розміщені будівлі та споруди для сортування відходів.

На полігонах, експлуатація яких припинена, в межах господарської зони можуть розміщуватись будівлі та споруди, які необхідні для здійснення догляду за полігоном.

6. Оператор полігона забезпечує цілодобову охорону полігона для виявлення та попередження несанкціонованого доступу на територію полігона сторонніх осіб. Територія полігона, під'їзна дорога у темний час доби повинні бути освітлені. У разі виникнення надзвичайних ситуацій та пов'язаних з ними робіт додаткове освітлення забезпечується герметичними мобільними освітлювачами.

7. Приймання та облік відходів на КПП, організацію в'їзду транспортних засобів на полігон та їх рух по території полігона забезпечує приймальник.

8. Режим руху та порядок роботи всіх транспортних засобів, які заїжджають на полігон, включає:

- контроль відходів на КПП;
- визначення обсягу відходів за допомогою ваг;
- рух службовими дорогами до робочої карти полігона;
- розвантаження відходів у запланованому місці на робочій карті полігона;
- миття та дезінфекцію порожнього транспортного засобу після розвантаження в приміщенні для миття та дезінфекції;
- виїзд чистого транспортного засобу з полігона або тимчасову стоянку у встановленому місці;
- знаходження транспортних засобів, які не виїжджають за межі полігона, на робочій карті полігона для укладання та ущільнення відходів.

9. Для виконання всіх технологічних операцій полігони мають бути оснащені технікою, машинами, механізмами та устаткуванням у відповідній кількості. Потреба у них визначається у проектній документації полігона залежно від потужності полігона, продуктивності техніки і тривалості робочого дня.

10. Техніку, машини, механізми та устаткування, що використовують на полігоні, необхідно зберігати в господарській зоні полігона — у приміщеннях (боксах, навісах) та/або на спеціально відведених майданчиках, які мають відповідну розмітку.

11. Після закінчення кожного робочого дня техніка, машини, механізми та устаткування мають бути повернені на місце зберігання у господарській зоні. Залишати техніку на місці виконання робіт заборонено.

12. Технічне обслуговування та ремонт техніки, машин, механізмів та устаткування проводиться в межах господарської зони. У випадку поломки на робочій карті техніка, машини, механізми та устаткування мають бути відбуксовані в спеціальні місця господарської зони, які обладнані оглядовими ямами та/або естакадами. Для капітального ремонту техніка, машини, механізми та устаткування або їх частини, після чистки та знезаражування, можуть буксируватися на виробничі потужності обслуговуючих підприємств.

13. Технічний огляд та обстеження машин, механізмів та устаткування підвищеної небезпеки проводяться відповідно до Порядку проведення технічного огляду, випробування та експертного обстеження (технічного діагностування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26 травня 2004 року № 687.

Законодавчо регульовані засоби вимірювальної техніки повинні відповідати вимогам законодавства про метрологію та метрологічну діяльність, зокрема, проходити періодичну повірку та утримуватися у робочому стані.

14. Під час вимірювання обсягу відходів та радіоактивного забруднення відходів застосовуються засоби вимірювальної техніки, які відповідають вимогам законодавства про метрологію та метрологічну діяльність.

15. Для здійснення експлуатації полігона мають бути розроблені та зберігатися протягом його життєвого циклу технологічні плани організації робіт із захоронення відходів, на яких позначаються робочі карти.

16. Для різних видів відходів залежно від їх властивостей та джерел утворення мають бути виділені різні робочі карти або відсіки в межах однієї робочої карти, які мають бути розділені між собою за допомогою спеціально споруджених дамб обвалування завширшки по верху 10 м.

17. В межах робочої карти виділяють майданчик розвантаження і майданчик складування, розміри яких можуть змінюватись залежно від технології складування та потужності полігона.

Якщо відходи перед захороненням потребують проведення попередніх операцій перед захороненням, у виробничій зоні полігона влаштовується майданчик підготовки з необхідним обладнанням.

18. Кожна робоча карта, включаючи майданчики підготовки, має бути обладнана відповідними табличками або знаками, що містять інформацію про види відходів, які готуються до видалення або захоронюються в її межах.

19. Розміри робочих карт та їх кількість визначаються залежно від проєктної (номінальної) потужності полігона, обсягу відходів, що надходять, і розрахункового строку експлуатації робочої карти. Рекомендована ширина робочої карти становить до 15 м, а довжина — від 50 до 120 м. Ці розміри можуть змінюватись залежно від технології складування та проєктної (номінальної) потужності полігона / робочої карти.

V. Визначення відповідності відходів критеріям приймання відходів на полігони для відходів

1. Приймання відходів на полігоні базується на визначенні їх відповідності критеріям приймання відходів на полігони для відходів, визначеним у додатках 1–4 до цих Правил, та передбачає:

базову оцінку відходів, що полягає у визначенні характеристик і властивостей відходів, у тому числі на основі випробувань, із застосуванням стандартизованих або схвалених методів випробування;

перевірку на відповідність, яка складається з випробування за допомогою спрощених процедур випробування для певних параметрів з метою визначення відповідності отриманих результатів з результатами базової оцінки та з відповідними критеріями приймання відходів на полігони для відходів, визначеними у додатках 1–4 до цих Правил;

перевірку на місці, яка включає візуальний огляд кожної партії відходів до та після розвантаження на місці захоронення відходів, а також затверджені методи швидкої перевірки, які підтверджують, що відходи належать до того самого виду, що й ті, які були піддані базовій оцінці чи що підлягали випробуванню на відповідність (у разі проведення) та відповідають відходам, описаним у супровідних документах.

2. Базова оцінка відходів проводиться для кожного виду відходів для визначення відповідності їх критеріям приймання відходів на полігони для відходів, визначеним у додатках 1–4 до цих Правил.

3. Базову оцінку проводять:

1) утворювач відходів;

2) власник відходів, у разі якщо прийняв відходи від утворювача відходів без проведеної базової оцінки;

3) суб'єкт господарювання, визначений органом місцевого самоврядування, у випадку захоронення побутових відходів чи відходів, власник яких не встановлений.

4. Під час базової оцінки відходів встановлюється інформація, необхідна для безпечного захоронення відходів, яка включає:

основну інформацію про відходи (вид і походження, склад, консистенція, здатність до вилуговування та інші характерні властивості за необхідності і можливості);

основну інформацію для розуміння поведінки відходів на полігоні та варіантів попереднього оброблення перед захороненням;

оцінку відходів щодо гранично-допустимих значень показників, визначених у додатках 1–4 до цих Правил;

ключові змінні (критичні параметри) для перевірки на відповідність та частоту перевірки на відповідність;

можливості для спрощення перевірки на відповідність (з метою зменшення компонентів, що підлягають вимірюванню, за умови надання підтвердження відповідної інформації).

5. Для встановлення інформації, зазначеної в пункті 4 цього розділу, проводяться випробування відповідно до пунктів 7–12 цього розділу. Зміст та обсяг необхідних випробувань і взаємозв'язок між базовою оцінкою та перевіркою на відповідність залежать від властивостей відходів.

6. За результатами базової оцінки відходів формується картка опису відходів для приймання та захоронення відходів на полігоні (далі — картка опису відходів) згідно з додатком 5 цих Правил, яка містить повну інформацію про відходи та інформацію про їхню відповідність критеріям приймання відходів на полігоні для відходів, визначеним у додатках 1–4 до цих Правил.

Суб'єкти, які проводять базову оцінку, відповідальні за достовірність інформації в картці опису відходів.

7. Випробування не проводяться для:

інертних відходів, що включені до переліку відходів, які приймаються на полігоні для інертних відходів без випробувань, визначеному в додатку 3 до цих Правил;

відходів, що не є небезпечними, які зазначені в пункті 1 додатка 2 до цих Правил;

якщо вся інформація, необхідна для базової оцінки відходів, відома та перевірена;

видів відходів, для яких випробування практично неможливе або для яких відсутні відповідні процедури випробування та критерії приймання відходів на полігоні для відходів, із зазначенням причини, чому відходи вважаються прийнятними для відповідного класу полігона;

стабілізованих, нереактивних азбестовмісних відходів, що не містять інших небезпечних речовин, крім зв'язаного азбесту (або азбестових волокон, солідифікованих (затверділих) чи упакованих в пластик).

8. Відходи, які утворюються регулярно, підлягають здійсненню випробувань перед першою доставкою на полігон.

Відходи, які утворюються нерегулярно (непрогнозовані відходи) або процес їх утворення не чітко визначений, підлягають здійсненню випробувань перед кожною доставкою. У такому разі перевірка на відповідність не проводиться.

9. До відходів, які утворюються регулярно, відносяться відходи, які утворюються в тому самому процесі на регулярній основі за дотриманням таких умов:

обладнання та технологічні процеси добре відомі;

матеріали, що використовуються в технологічному процесі, і сам процес чітко визначені;

утворювач відходів надає оператору полігона всю необхідну інформацію про процеси, внаслідок яких утворюються відходи, і обладнання та інформує про зміни в технологічному процесі.

До відходів, які утворюються регулярно, також відносяться відходи, утворені в подібному процесі, але на різних об'єктах.

Для відходів, утворених у подібних процесах, але на різних об'єктах, випробування потрібно проводити лише для відходів одного з процесів. Щодо відходів з інших подібних процесів необхідно провести випробування, щоб показати, що відходи відповідають раніше охарактеризованим відходам з точки зору зміни характерних властивостей.

Якщо відбувається будь-яка значна зміна в процесі, внаслідок якого утворюються відходи, необхідно здійснити нову базову оцінку відходів.

10. Для кожної партії відходів проводяться випробування під час здійснення базової оцінки відходів у разі приймання змішаних потоків відходів, відходів, утворених на об'єктах, на яких здійснюють змішування відходів, та надходження відходів від об'єктів, призначених для перевантаження відходів.

11. Відбір проб відходів має відбуватися відповідно до плану відбору проб, складеному відповідно до національного стандарту ДСТУ EN 14899:2022 (EN 14899:2005, IDT) «Характеристика відходів. Відбирання проб відходів. Основи для підготовки та застосування плану відбирання проб».

Відібрані під час випробування проби повинні зберігатися протягом трьох місяців після приймання відходів.

Випробування проводиться акредитованими лабораторіями.

Для випробування необхідно використовувати методи, зазначені у національних стандартах, відповідно до переліку стандартів, що застосовуються для випробування на відповідність критеріям приймання відходів на полігоні для відходів, визначеним у додатку 6 до цих Правил.

За результатами випробувань оформлюється протокол дослідження відходів, відповідно до додатка 4 до Порядку класифікації відходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2023 року № 1102.

12. Відходи, які дозволені для приймання для певного класу полігона на основі базової оцінки відходів та доставляються на полігон регулярно, підлягають перевірці їх на відповідність результатам базової оцінки і відповідним критеріям приймання відходів на полігоні для відходів, визначеним у додатках 1–4 до цих Правил.

13. Перевірка на відповідність також проводиться у разі:

виникнення сумнівів за результатами візуального контролю або перевірки інформації про походження відходів щодо віднесення відходів до інертних відходів, відповідності відходів відповідним критеріям приймання відходів на полігоні для відходів, визначеним у додатках 1–4 до цих Правил, або щодо відсутності забруднення відходів;

якщо було змінено технологічних процес, в результаті якого утворюються однорідні відходи. Про такі зміни утворювач відходів письмово повідомляє оператора полігона.

14. Для перевірки на відповідність слід використовувати метод випробування, який був використаний під час здійснення базової оцінки відходів. Інший метод випробування може бути використаний лише у разі порівнюваності результатів такого методу з результатами методу випробування, який використовувався в базовій оцінці відходів. Якщо для перевірки на відповідність передбачається використовувати інший метод випробування, ніж використаний для базової оцінки відходів, обидва методи повинні бути зазначені в картці опису відходів.

Відходи, щодо яких не здійснюється випробування під час базової оцінки відходів, не підлягають випробуванням під час здійснення перевірки на відповідність. Такі відходи перевіряються на відповідність основній інформації про характеристики відходів.

15. Перевірку на відповідність необхідно проводити принаймні один раз на рік. Ключові параметри, щодо яких здійснюється перевірка на відповідність, встановлені в картці опису відходів, мають бути пов'язані з основною інформацією про характеристики відходів. Проводиться перевірка критичних параметрів (ключових змінних), визначених у базовій оцінці відходів. Перевірка на відповідність повинна складатися щонайменше з випробування на вилугування.

Результати перевірки на відповідність повинні бути порівняні з результатами базової оцінки відходів. Перевірка на відповідність має показати, що відходи відповідають гранично-допустимим значенням показників відходів. Гранично-допустимі значення показників відходів для кожного класу полігона, визначені в додатках 1–4 до цих Правил, не повинні перевищувати встановлені значення.

Документи про результати перевірки на відповідність повинні зберігатися до здійснення нової базової оцінки відходів.

16. Суб'єктам господарювання, що здійснюють розміщення та видалення власних відходів, що не є небезпечними, на місці утворення (внутрішні місця для видалення відходів), дозволяється проводити перевірку відходів в пункті відправлення.

Відходи можуть бути прийняті на полігон, якщо вони збігаються з тими, що пройшли базову оцінку та перевірку на відповідність і які описані в супровідних документах.

VI. Процедура приймання відходів

1. Перед прийманням кожної партії відходів оператор полігона повинен переконатися, що відходи, які будуть передані для захоронення, відповідають технологічним процесам, проєктній (номінальній) потужності полігона, ліцензії на здійснення господарської діяльності з управління небезпечними відходами та вимогам дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів або інтегрованого довікільєвого дозволу з метою врахування ризиків, які відходи становлять для безпеки захоронення, безпечних умов праці та впливу на навколишнє природне середовище.

2. Оператор полігона до прибуття відходів на полігон повинен мати у письмовій або в електронній формі картку опису відходів, а у разі непроведення базової оцінки інформацію про утворювача відходів та такі дані про відходи:

перелік видів відходів за кодами та назвами;

походження відходів та технологічні процеси, внаслідок яких вони утворюються;

опис фізичних властивостей, морфологічний та хімічний склад, а також інформацію щодо необхідних заходів безпеки при захороненні цих відходів;

властивості, що роблять відходи небезпечними, згідно з Порядком класифікації відходів, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2023 року № 1102;

речовини, з якими не дозволяється змішувати відходи, характеристика їх небезпеки та запобіжні заходи, яких необхідно вживати під час оброблення відходів;

розрахункову кількість відходів, яку очікується доставити.

Для перевірки наданої інформації оператор полігона може звернутися безпосередньо до утворювача відходів.

3. Оператор полігона забезпечує приймальника такою інформацією:

переліком видів та властивостей відходів, дозволених та заборонених для захоронення на полігоні, включаючи способи їх захоронення;

критеріями приймання відходів на полігони для відходів, визначеними в додатках 1–4 до цих Правил;

переліком суб'єктів господарювання, з якими оформлені договори;

даними про ідентифікацію, тип та місткість кузовів транспортних засобів, в яких перевозяться відходи, обсяг відходів в ущільненому та неущільненому стані;

картами встановлених маршрутів до майданчиків підготовки, розвантаження та складування відходів.

4. Приймальник здійснює допуск транспортних засобів з відходами на полігон на підставі таких супровідних документів:

перевізні документи;

акт приймання-передачі відходів (картка перевезення відходів);

копія договору на здійснення операцій з оброблення відходів.

У разі приймання відходів на полігон для небезпечних відходів перевізні документи мають бути оформлені відповідно до вимог Правил дорожнього перевезення небезпечних вантажів, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 04 серпня 2018 року № 656,

заресстрованих у Міністерстві юстиції України 11 вересня 2018 року за № 1041/32493.

Акт приймання-передачі відходів (картка перевезення відходів) має бути заповнений (заповнена) згідно з вимогами Порядку ведення державного обліку відходів та подання звітності.

5. Під час приймання відходів приймальник дотримується такої послідовності дій:

здійснення перевірки супровідних документів на відходи;

здійснення візуального контролю відходів на місці та підтвердження відповідності відходів даним з картки опису відходів та внесення відповідного запису до акта приймання-передачі відходів (картки перевезення відходів).

Візуальний контроль може проводитися на місці відправлення відходів на полігон у випадках, коли полігон є частиною об'єкта, на якому було утворено відходи, та/або якщо відсутній прийом відходів від інших суб'єктів господарювання та фізичних осіб.

6. Приймальник під час перевірки документів та візуального контролю відходів здійснює перевірку всієї необхідної інформації:

1) даних про утворювача відходів або суб'єкта господарювання, який передає відходи:

для юридичної особи — найменування, у тому числі скорочене (за наявності), місцезнаходження та ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств та організацій України;

для фізичної особи — підприємця — прізвище, власне ім'я та по батькові (за наявності), реєстраційний номер облікової картки платника податків, серія (за наявності) та номер паспорта громадянина України (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідному контролюючому органу і мають відмітку в паспорті про право здійснювати платежі за серією та номером паспорта громадянина України);

2) даних про відходи:

переліку та обсягу відходів за кодами та назвами;

походження відходів та технологічні процеси (опис і характеристики вхідної сировини та продукції), внаслідок яких вони утворюються;

опису фізичних властивостей, морфологічний та хімічний склад;

опису проведеної операції з оброблення відходів або пояснення причин, чому така операція не вважається необхідною;

даних про результати вилуговування, у разі його здійснення, відповідного випробування;

для небезпечних відходів у випадку дзеркальних кодів відходів — основні небезпечні властивості згідно з додатком 3 до Закону;

інформацію для підтвердження того, що відходи не підпадають під заборону захоронення;

класу полігона, на який можна прийняти відходи;

інформацію про додаткові запобіжні заходи, яких необхідно вжити на полігоні, у разі необхідності;

обґрунтування неможливості та/або недоцільності рециклінгу чи відновлення відходів.

7. Під час приймання небезпечних відходів приймальник додатково до вимог, зазначених в пункті 6 цього розділу, повинен визначити вагу кожного виду небезпечних відходів та відповідність їх документам на перевезення небезпечних вантажів щодо пакування, маркування.

8. Якщо відходи перевозяться насипом (бортовими транспортними засобами і самоскидами), приймальник на КПП має візуально контролювати їх склад до розвантаження, щоб підтвердити, що:

відходи є тими самими відходами, що зазначені в акті приймання-передачі відходів (картці перевезення відходів);

у складі відходів відсутні матеріали і речовини, заборонені для захоронення на полігоні.

Якщо відходи перевозяться в спеціальних контейнерах та упаковці, приймальник на КПП має перевірити їх маркування, цілісність, відповідність видам відходів та придатність для довгострокового зберігання.

9. Приймання відходів від утворювачів, які є фізичними особами, оператор полігона може здійснювати без надання картки опису відходів на підставі такої інформації:

прізвища, власного імені, по батькові (за наявності), серії (за наявності) та номера паспорта;

номера телефону, адреси електронної пошти;

джерела походження відходів, в тому числі інформації про процес утворення відходів;

складу і властивостей відходів (за можливості).

У такому разі оператор полігона забезпечує здійснення базової оцінки за необхідності визначення відповідності відходів критеріям приймання відходів на полігони для відходів, визначеним в додатках 1–4 до цих Правил.

10. Усі відходи, що приймаються на полігон для відходів, повинні проходити радіометричний контроль на КПП за допомогою спеціальних приладів.

11. Під час приймання відходів за необхідності і можливості проводяться випробування (взяття репрезентативного зразка відходів) відповідно до додатка 6 до цих Правил. Такі зразки зберігаються щонайменше один місяць після прийняття відходів.

12. Якщо інформація про відходи, надана власником відходів або визначеним суб'єктом господарювання чи отримана за результатами випробувань, підтверджує відповідність відходів критеріям приймання відходів на полігони для відходів, визначеним в додатках 1–4 до цих Правил, відходи вважаються прийнятними.

13. Після приймання відходів приймальник направляє транспортні засоби за затвердженими маршрутами залежно від виду відходів та необхідних операцій на відповідний майданчик.

14. Оператор полігона відмовляє у прийнятті відходів якщо:

захоронення відходів на полігоні заборонено відповідно до пунктів 8–10 розділу II цих Правил;

відсутня картка опису відходів за результатами проведення базової оцінки, крім випадку, зазначеного в пункті 9 цього розділу;

відходи не відповідають критеріям приймання відходів на полігони для відходів, визначеним в додатках 1–4 до цих Правил;

не було здійснено попереднє оброблення перед захороненням відповідно до пункту 3 розділу II цих Правил;

інформація про відходи є неповною та/або недостовірною.

15. У разі відмови у прийманні відходів оператор полігона повинен:

протягом доби письмово поінформувати власника відходів або визначеного суб'єкта господарювання;

відмовитись від приймання такої партії відходів;

зробити відповідний запис у акті приймання-передачі відходів (картці перевезення відходів);

у триденний строк з дня відмови у прийманні відходів повідомити Держекоінспекцію.

16. Підтвердження про приймання / відмову в прийманні відходів здійснюється шляхом заповнення відповідного розділу акта приймання-передачі відходів (картки перевезення відходів) та через інформаційну систему управління відходів, що є функціональним модулем Єдиної екологічної платформи «ЕкоСистема».

Повідомлення Держекоінспекції про відмову у прийманні таких відходів здійснюється через інформаційну систему управління відходів, що є функціональним модулем Єдиної екологічної платформи «ЕкоСистема», шляхом надання інформації щодо:

власника відходів або суб'єкта господарювання, який здійснює збирання та перевезення побутових відходів, визначеного в установленому законодавством порядку;

виду і обсягу відходів;

обґрунтування відмови в прийманні відходів;

копії акта приймання-передачі відходів (картки перевезення відходів).

17. Якщо буде встановлено у місці вивантаження відходів, що доставлені відходи не відповідають інформації, зазначеній в акті приймання-передачі відходів (картці перевезення відходів), працівник оператора полігона фотографує такі відходи та вносить відповідний запис про відмову у прийманні відходів в акт приймання-передачі відходів (картку перевезення відходів) із зазначенням причини відмови та складає акт про порушення правил приймання відходів на полігон, який містить інформацію про власника відходів або суб'єкта господарювання, який здійснює збирання та перевезення побутових відходів, визначеного в установленому законодавством порядку; вид і обсяг відходів; обґрунтування відмови в прийманні відходів.

Такий акт про порушення, підписаний працівником оператора полігона, із супровідними документами (фотокартками та копією картки передачі відходів) надсилається утворювачу відходів на електронну адресу для оцінки обставин.

18. Оператор полігона повинен забезпечити зберігання картки опису відходів та акта приймання-передачі відходів (картки перевезення відходів) з відміткою про прийняття відходів в електронній формі до дати припинення експлуатації полігона.

Дані, зазначені в описі відходів, та дані обліку відходів є основою для планування припинення експлуатації полігона та заходів щодо запобігання негативному впливу на навколишнє природне середовище та здоров'я людей після його закриття.

VII. Захоронення відходів на полігоні

1. Для забезпечення стабільності тіла полігона захоронення відходів необхідно здійснювати у такий спосіб, щоб забезпечити стабільність накопиченої маси відходів, уникнення їх зсування, обвалу та займання, а також периферійних та опорних насипів та інших технічних споруд полігона.

Забезпечення стабільності тіла полігона здійснюється:

з максимальним збереженням природного рельєфу;

створенням оптимальних ухилів для збору поверхневих вод та відведення, у тому числі обмеження доступу води до тіла полігона;

з урахуванням геологічних, гідрогеологічних і гідрологічних умов, технології захоронення та вимог до мінімальних ухилів гребня та ухилів верхнього ізоляційного екрана;

забезпечення, якщо це можливо, самопливним відведенням стічних вод до водозабірної споруди, очисними спорудами та відповідними водозаборами.

2. Під час вибору способу захоронення відходів слід враховувати фізичні, хімічні та небезпечні властивості відходів.

3. Для забезпечення внутрішньої стабільності тіла полігона відходи з низькими характеристиками міцності та здатністю до деформації мають бути розміщені на безпечній відстані від проєктної поверхні укосів полігона, що забезпечує усунення додаткових навантажень на укоси.

4. Захоронення відходів на одній робочій карті допускається, якщо при спільному захороненні вони не утворюють більш токсичних, вибухо- і пожежонебезпечних речовин.

5. Властивості окремих видів відходів, які захоронюються, а також метод і спосіб захоронення відходів повинні забезпечувати безпеку персоналу полігона та не повинні загрожувати системі герметизації дна полігона або інших частин тіла полігона та його експлуатації.

Геотехнічні властивості кожного виду відходів, що підлягають захороненню, а також спосіб і метод захоронення відходів повинні забезпечувати збереження стабільності тіла полігона.

6. Оператор полігона повинен забезпечити наявність достатньої кількості робочих карт та майданчиків розвантаження відповідно до потужності полігона та кількості транспортних засобів, що одночасно розвантажуються.

На робочій карті полігона відводять майданчик розвантаження, який розташовують безпосередньо біля майданчика складування відходів.

7. На полігоні залежно від прийнятої технології захоронення відходів можуть розміщуватися інші споруди та/або установки для оброблення відходів, за допомогою яких здійснюється реалізація заходів про обмеження кількості біовідходів, призначених для захоронення та відновлення відходів.

8. Підвезення відходів до робочої карти має здійснюватися по дорозі з твердим покриттям, а заїзд на робочу карту — по улаштованим з'їздам. Оператор полігона забезпечує наявність тимчасових технологічних доріг для заїзду транспортних засобів до майданчиків розвантаження, а також достатній розмір покриття самих майданчиків для забезпечення безпечного розвантаження, можливості контролю складу та якості відходів, що вивантажуються.

Для будівництва тимчасових під'їзних доріг на полігоні можуть бути використані відходи, якщо за результатами випробувань встановлено, що вони відповідають критеріям приймання відходів на полігони для інертних відходів, визначеним в додатку 3 до цих Правил. Ширина цих доріг не може перевищувати 4 м, а товщина шару використаних відходів — 30 см.

9. Розвантаження транспортних засобів здійснюється на горизонтальних ділянках робочої карти на відстані не менше ніж 5 м від відвалу.

10. Оператор полігона зобов'язаний забезпечити на майданчику розвантаження наявність відповідальної особи, що організує розвантаження транспортних засобів, здійснює візуальний контроль складу відходів та приймає рішення про їх додаткове сортування чи подрібнення.

Організацію підвезення для розвантаження відходів, включаючи їх візуальний контроль після розвантаження, а також допуск на робочу карту і розвантаження транспортних засобів забезпечує планувальник, який одягнений в сигнальний жилет та має прапорець червоного кольору для подачі сигналів водіям транспортних засобів та техніки.

11. Відстань між транспортними засобами під час розвантаження має становити не менше 4 м з метою вільного маневрування техніки. Дозволяється одночасна робота не більше 5 транспортних засобів на робочій карті, щоб планувальник міг ефективно контролювати їх розвантаження.

Рух транспортних засобів на робочій карті полігона на під'їздах до майданчика розвантаження регулюється переносними дорожніми знаками.

Розвантаження транспортних засобів має бути не ближче 10 м від краю схилу.

Якщо транспортний засіб на майданчику розвантаження рухається заднім ходом, двері кабіни з боку водія мають бути відкриті. Транспортний засіб, поставлений під розвантаження, має бути надійно загальмований. Забороняється розвантажування транспортних засобів розхитуванням або різким гальмуванням.

12. У зоні розвантаження не повинно бути сторонніх осіб, крім тих, які супроводжують транспортні засоби.

13. Для проведення розвантажувальних робіт небезпечних відходів, що містять зв'язаний азбест або азбестові волокна, солідифіковані (затверділі) чи упаковані в пластик, за умови, що ці відходи не містять інших небезпечних речовин, крім азбесту, необхідно забезпечити створення окремого майданчика розвантаження, придатного для цих відходів та обладнаного пакувальним пристроєм, що дає змогу відсортувати відходи, отримані без упаковки. Такі відходи повинні вивантажуватись за допомогою відповідних засобів. Операції прямого скидання такого вантажу заборонені.

Захоронення відходів, що містять зв'язаний азбест або азбестові волокна, солідифіковані (затверділі) чи упаковані в пластик, здійснюється з урахуванням Державних санітарних норм і правил «Про безпеку і захист працівників від шкідливого впливу азбесту та матеріалів і виробів, що містять азбест», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України 05 червня 2023 року № 1013, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 09 серпня 2023 року за № 1345/40401.

14. Виїзд транспортних засобів з території полігона повинен бути організований через контрольню-дезинфікуючу зону (дезбар'єр). Дезінфекція коліс транспортних засобів є обов'язковою.

15. До початку складування відходів на робочій карті встановлюються репери для контролю висоти та ступеня ущільнення відходів (у разі необхідності). Додатково до контролю висоти і ступеня ущільнення відходів проводяться топографічні дослідження полігона на предмет вичерпання його проєктної (номінальної) потужності з періодичністю 1 раз на рік.

16. На тілі полігона відходи розміщуються пошарово, розрівнюються бульдозером та ущільнюються або укладаються у спеціальні відсіки.

17. Складування відходів починається з найнижчої висоти полігона. Забезпечується якомога менша щоденна робоча зона робочої карти полігона. Доставлені відходи відразу розкидаються, складаються та ущільнюються (якщо передбачено технологією захоронення). До закінчення кожного робочого дня майданчик розвантаження має бути звільнений від відходів, а майданчик складування розрівняний та ущільнений.

18. Формування шарів відходів здійснюється відповідно до проєктної висоти. Забезпечуються запроєктовані ухили робочої поверхні. Залежно від класу полігона, технології захоронення шари відходів покривають ізолюючим шаром згідно з проєктною документацією.

На полігонах для відходів, що не є небезпечними, у разі захоронення побутових відходів заповнення робочої карти триває доти, доки ущільнений шар відходів не досягне 2,0–2,5 м. Після цього не пізніше ніж через 3 дні він укривається ізолювальним шаром (грунту, глини, подрібнених відходів будівництва та знесення тощо) заввишки не менше 20 см.

19. Для утворення ізоляційного шару можуть використовуватися матеріали або відходи, якщо за результатами випробувань встановлено, що вони відповідають критеріям приймання відходів на полігони для інертних відходів, а також відходи, якщо за результатами вилуговування їх показники не перевищують значення, встановлені в додатку 2 до цих Правил.

Для виготовлення ізоляційного шару не можна використовувати відходи з такими самими властивостями, що й відходи, що захоронені на такому полігоні.

20. Оператор полігона повинен здійснювати заходи, щоб запобігти розсіюванню легких фракцій відходів вітром та зменшити викиди пилу та інтенсивність неприємних запахів в атмосферному повітрі під час захоронення.

При захороненні дрібнозернистих відходів потрібно передбачити їх зволоження з метою виключення розносу цих відходів вітром, зокрема під час їх розвантаження.

21. Оператор полігона для небезпечних відходів проводить заходи, передбачені Законом України «Про об'єкти підвищеної небезпеки», включаючи ідентифікацію об'єкта підвищеної небезпеки відповідно до Порядку ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки та ведення їх обліку, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13 вересня 2022 року № 1030.

22. Складування відходів на полігоні для небезпечних відходів здійснюється виключно на визначеній робочій карті у спосіб, який залежить від їх властивостей.

Розміщення небезпечних відходів, які підлягають захороненню в контейнерах або спеціальній упаковці, здійснюється відповідно до нормативно-правових актів у сфері управління відходами із застосуванням спеціальних заходів за окремими технологічними проєктами з урахуванням специфіки території.

23. У випадку захоронення небезпечних відходів на полігоні для відходів, що не є небезпечними, оператор полігона визначає на робочій карті точне місце для складування таких відходів.

Стабілізовані та нереактивні небезпечні відходи забороняється складувати на одній робочій карті з біовідходами, щоб не допустити можливої зміни їх здатності до вилуговування.

Відходи або матеріали, що містять гіпс або інші речовини, які добре утримують сульфати, забороняється складувати на одній робочій карті з біовідходами.

24. Відходи, що містять зв'язаний азбест або азбестові волокна, солідифіковані чи упаковані в пластик, дозволяється захоронювати на окремому полігоні для таких відходів або складувати на окремій робочій карті полігона для відходів, що не є небезпечними, за умови, що вона є ізольованою.

У випадку складування небезпечних відходів, що містять зв'язаний азбест або азбестові волокна, солідифіковані (затверділі) чи упаковані в пластик, їх слід укрити шаром ізолюючих матеріалів не пізніше ніж протягом однієї доби незалежно від температури зовнішнього повітря. На такій робочій карті заборонено проводити роботи, які можуть призвести до викиду азбестових волокон.

25. Для зволоження полігона для відходів, що не є небезпечними, дозволяється використовувати очищену рідину від забруднених вод та фільтрату, за умови, що отримана рідина не чинить додаткового хімічного та біологічного забруднення.

26. Утворений біогаз, за його наявності, повинен збиратися системою збирання біогазу, спорудженою на полігоні для відходів, що не є небезпечними, або його частині. На полігонах, де захоронюються біовідходи обов'язково проєктується та будується система збирання та оброблення біогазу.

Зібраний біогаз слід використовувати в енергетичних цілях (здійснювати операції з відновлення), а у разі неможливості або економічної недоцільності такого використання він повинен спалюватися в установці спалювання або сумісного спалювання відходів.

Накопичення та виділення біогазу з полігона контролюється протягом періоду експлуатації та догляду після припинення експлуатації полігона відповідно до програми контролю та моніторингу полігона, розробленої згідно з порядком розроблення програми контролю та

моніторингу полігона та вимог до неї, затвердженим Міндовкілля.

VIII. Вимоги до припинення експлуатації полігона

1. Припинення експлуатації полігона або його робочої карти здійснюється у разі дотримання вимог, визначених у постанові Кабінету Міністрів України від 05 грудня 2023 року № 1278 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з управління небезпечними відходами» та вимог, визначених у дозволі на здійснення операцій з оброблення відходів або інтегрованому довкіллевому дозволі, та виконання плану управління відходами полігона, у випадках:

рішення про припинення дії дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів або відкликання інтегрованого довкіллевого дозволу (у тому числі рішення адміністративного суду);

рішення про припинення дії ліцензії (повністю або частково) на здійснення господарської діяльності з управління небезпечними відходами;

за рішенням оператора полігона або власника (балансоутримувача) полігона, яке він затверджує своїм розпорядчим документом у встановленому порядку, із зазначенням однієї або декількох підстав, а саме:

вичерпання проєктної (номінальної) потужності полігона або його робочої карти, що підтверджується даними топографічної зйомки;

виконання або невиконання заходів, передбачених регіональним та місцевим планами управління відходами.

2. Полігони, щодо яких регіональним та місцевим планами управління відходами передбачено припинення їх експлуатації, повинні припинити свою експлуатацію в порядку, визначеному у пункті 4 цього розділу, відповідно до строку, визначеного в регіональному та місцевому планах управління відходами.

Полігони, що експлуатуються та не були приведені у відповідність до цих Правил до 01 січня 2030 року, повинні припинити свою експлуатацію в порядку, визначеному у пункті 4 цього розділу, відповідно до плану припинення експлуатації полігона.

3. Оператор полігона розробляє та затверджує план припинення експлуатації полігона, що включає таку інформацію:

опис заходів, які необхідно виконати для припинення експлуатації полігона;

розрахунок максимальної кількості відходів, які захоронені на полігоні протягом строку його експлуатації;

відомості про проєктну (номінальну) потужність та розрахунковий строк експлуатації полігона;

детальний опис методів закриття та технологій, включаючи видалення відходів та дезактивацію полігона;

опис будь-яких інших необхідних заходів, таких як моніторинг підземних вод та управління фільтратом;

графік закриття полігона.

4. Якщо припинення експлуатації полігона чи його робочої карти здійснюється згідно з рішенням про припинення дії дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів або відкликання інтегрованого довкіллевого дозволу (у тому числі за рішенням адміністративного суду), рішенням про припинення дії ліцензії (повністю або частково) на здійснення господарської діяльності з управління небезпечними відходами, прийнятих на підставі невиконання суб'єктом господарювання припису про усунення порушень вимог законодавства у встановлений строк, то оператор полігона зобов'язаний протягом п'яти днів з дня отримання відповідного рішення повідомити Міндовкілля про припинення експлуатації полігона або його частини в електронній формі шляхом використання інформаційної системи управління відходами, що є функціональним модулем Єдиної екологічної платформи «ЕкоСистема», та додати копії затвердженого розпорядчого документа про припинення експлуатації полігона або його частини, копії рішення суду (за наявності), копії акта перевірки, на підставі якого було прийняте рішення про припинення експлуатації полігона або його частини, у форматі PDF із накладанням на них електронного підпису, що базується на кваліфікованому сертифікаті відкритого ключа.

5. Припинення експлуатації полігона або його робочої карти здійснюється в такому порядку, крім випадку, визначеного у пункті 4 цього розділу:

оператор полігона подає до територіального органу Держекоінспекції письмову заяву про здійснення позапланового заходу державного нагляду (контролю) за його бажанням з метою перевірки виконання вимог цих Правил, звітності і результатів моніторингу;

оператор полігона зобов'язаний протягом п'яти днів з дня підписання акта перевірки, яким встановлено відсутність порушень вимог природоохоронного законодавства, повідомити Міндовкілля про припинення експлуатації полігона або його робочої карти в електронній формі шляхом використання інформаційної системи управління відходами, що є функціональним модулем Єдиної екологічної платформи «ЕкоСистема», та додати копії затвердженого розпорядчого документа про припинення експлуатації полігона або його частини та копії акта перевірки у форматі PDF із накладанням на них електронного підпису, що базується на кваліфікованому сертифікаті відкритого ключа.

У разі встановлення за результатами перевірки територіальним органом Держекоінспекції порушень вимог природоохоронного законодавства оператор полігона на виконання припису про усунення порушень зобов'язаний їх усунути.

6. Після припинення приймання відходів на полігон або на його окремі робочі карти схили і поверхні полігона впорядковуються та захищаються від водної та вітрової ерозії шляхом створення відповідного покриття, конструкція якого залежить від властивостей відходів.

7. Під час припинення експлуатації полігона здійснюється формування верхнього технологічного екрана з ізолюючих матеріалів з метою запобігання надходженню стічних (дошових, снігових) вод в тіло полігона, недопущення збільшення кількості фільтрату відповідно до плану припинення експлуатації полігона, який відповідає техніко-технологічним умовам та опису заходів і технологій, застосовних для припинення експлуатації.

Товщина технологічного екрана визнається в кожному конкретному випадку залежно від властивостей відходів, але повинна бути не менше ніж 2 м для полігонів для небезпечних відходів і не менше 0,2 м для інших класів полігонів.

8. При плануванні укосів та поверхні полігона необхідно забезпечувати суцільний ухил від його середини до краю, використовуючи будівельні матеріали, які запобігають можливим зсувам та просіданню ґрунту, і створення локальних кишень та заглиблень, де можуть збиратися стічні (дошові, снігові) води. При створенні форми поверхні і бічних укосів полігона враховуються особливості рельєфу місцевості, що оточує полігон, а також можливість збору і відведення поверхневих вод.

Технологічний екран полігона для небезпечних відходів повинен мати опуклу поверхню, висота якого на середині робочої карти повинна підніматися не менше ніж на 1,5 м над гребнями дамби обвалування, а по периметру — стикуватися з ними. При цьому, необхідно передбачити обробку верхнього шару технологічного екрана завтовшки не менше 0,15 м речовинами та/або матеріалами, що захищають робочу карту від проникнення стічних (дошових, снігових) вод. Споруджений технологічний екран повинен виходити за габарити робочої карти (на гребні дамб) не менше ніж на 2 м по всьому периметру.

Ухил спланованих укосів для полігонів для відходів, що не є небезпечними, не повинен перевищувати відношення висоти до довжини, що більше ніж 1:2,5.

Ухил спланованих укосів для полігонів інертних відходів не повинен перевищувати відношення висоти до довжини, що більше ніж 1:3.

9. Після припинення експлуатації полігона його будівлі та споруди, а також техніка, машини, механізми та устаткування повинні очищуватись та знезаражуватись (за необхідності).

Будівлі та споруди підлягають демонтажу з подальшим обробленням утворених відходів будівництва згідно з їх властивостями, а техніка, машини, механізми та устаткування можуть використовуватись на інших об'єктах, у разі їх обов'язкового знезараження.

10. Після завершення заходів з припинення експлуатації полігона або його частини оператор полігона підтверджує завершення припинення експлуатації полігона або його частини, надіславши підтвердження через інформаційну систему управління відходами, що є функціональним модулем Єдиної екологічної платформи «ЕкоСистема».

11. Остаточне припинення експлуатації полігона або робочої карти здійснюється після проведення Держекоінспекцією перевірки та отримання відповідного акта про відсутність порушень вимог природоохоронного законодавства.

12. Після припинення експлуатації полігона для відходів, що не є небезпечними, або його робочої карти, на яких захоронювалися небезпечні відходи, що містять зв'язаний азбест або азбестові волокна, солідифіковані (затверділі) чи упаковані в пластик, за умови, що ці відходи не містять інших небезпечних речовин, крім азбесту, слід вжити відповідних заходів для обмеження можливого використання такої території з метою уникнення впливу відходів на навколишнє природне середовище та здоров'я людей.

13. Подальше використання територій рекультивованого полігона для небезпечних відходів з метою будь-яких інших потреб неможливе.

IX. Вимоги до рекультивації

1. Після припинення експлуатації полігона оператор полігона забезпечує проведення його рекультивації на основі розробленої та затвердженої відповідно до державних будівельних норм та земельного законодавства проектної документації, що має передбачати спорудження верхнього захисного комбінованого екрана поверхні з метою забезпечення інтеграції території полігона після припинення його експлуатації чи його частини в ландшафт та використання такої території у майбутньому.

У разі поділу полігона на робочі карти рекультивація проводиться поетапно.

2. Рекультивація здійснюється відповідно до регіонального та місцевого планів управління відходами (у разі їх затвердження), вимог земельного законодавства, нормативно-правових актів, що регулюють будівництво об'єкта відповідної категорії, до якої віднесено полігон, та згідно з графіком виконання робіт з рекультивації відповідно до планів запроектованих заходів, визначених в робочому проекті землеустрою щодо рекультивації порушених земель.

3. Основними вихідними даними для виконання проекту рекультивації полігона є:

рік відкриття полігона;

рік припинення експлуатації;

види захоронених відходів;

відстань від полігона до найближчих містобудівних об'єктів, км;

загальна площа земель, що підлягає рекультивації, га;

площа, зайнята безпосередньо відходами, га;

загальний об'єм накопичення відходів, тис.м³;

- об’єм надходження відходів по роках експлуатації, тис.м³;
- висота шару відходів, у тому числі над рівнем землі, м;
- верхній шар ізолюючого матеріалу;
- товщина верхнього шару ізоляції, м;
- місцевість, на якій розташований полігон (ліс, поле, яр, кар’єр);
- відомча належність прилеглих земель (територіальні громади);
- планове використання цієї території надалі;
- відстань від місця навантаження рослинного ґрунту до полігона, км;
- самозаростання полігона, %;
- вид рослин, чагарників, дерев;
- густота травостою, %;
- вік дерев, років.

4. Рекультивация полігона проводиться за два етапи: технічний і біологічний.

До процесів технічного етапу рекультивации відноситься:

- стабілізація;
- виположування і терасування;
- створення рекультивацийного багатофункціонального покриття;
- передача ділянки для проведення біологічного етапу рекультивации.

5. Нормативний кут укосу полігона встановлюється залежно від подальшого цільового використання земель і має такі значення:

- для луків — не більше ніж 5–7 градусів;
- для посадки лісу (чагарників і дерев) — не більше ніж 18 градусів.

6. Верхній захисний комбінований екран поверхні полігона має забезпечувати організоване збирання та відведення стічних (дощових, снігових) вод і виключати можливість їх потрапляння в тіло полігона, а також забезпечувати зменшення кількості утворення фільтрату та обмежувати вихід біогазу, за його наявності, з тіла полігона для відходів, що не є небезпечними.

7. Верхній захисний комбінований екран поверхні полігона влаштовується після його закриття і закінчення активної усадки тіла полігона, досягнення ним стабільного стану.

Верхній захисний комбінований екран поверхні полігона влаштовується відповідно до вимог державних будівельних норм та інших нормативних документів зверху технологічного екрана, який був влаштований при експлуатації полігона, і складається для полігона для небезпечних відходів та полігона для відходів, що не є небезпечними, з таких шарів:

- шар газового дренажу (для полігонів для відходів, що не є небезпечними);
- шар синтетичної гідроізоляції (для полігона для небезпечних відходів);
- мінеральний ізоляційний шар;
- дренажний шар $\geq 0,5$ м;
- верхній шар ґрунту > 1 м.

8. Поверхневі шари ґрунту завозяться на полігон із місць тимчасового складування ґрунту або інших можливих місць їх утворення. Планування поверхні до нормативного нахилу проводиться бульдозером.

9. Після закінчення технічного етапу рекультивации полігон або його робоча карта передаються для проведення біологічного етапу рекультивации земель, зайнятих відходами. Цей етап триває чотири роки і включає такі роботи: добір асортименту багаторічних трав, підготування ґрунту, сівба і догляд за посівами.

10. Роботи з рекультивации здійснюються таким чином, щоб запобігти негативному впливу на поверхневі та підземні води, атмосферне повітря, інтегрувати територію полігона з ландшафтом.

11. Оператор полігона після рекультивации полігона або його робочої карти подає до Міндовкілля інформацію про витрати на рекультивацію та закриття полігона або його частини, пов’язані з управлінням полігоном після припинення його експлуатації, із зазначенням статей витрат, визначених нормативно-правовими актами про витрати, а також зазначає рекультивовану площу земель після припинення експлуатації полігона або його частини та кількість захоронених на ньому відходів у тоннах.

12. Полігон або його робоча карта вважаються рекультивованими після проведення Держекоінспекцією перевірки полігона або його робочої карти, яка проводиться після припинення експлуатації та рекультивации земель.

Х. Догляд за полігоном після припинення експлуатації

- 1. Власник (балансоутримувач) полігона або оператор полігона, що здійснює управління полігоном, забезпечує догляд за полігоном після припинення його рекультивации протягом 30 років відповідно до положень статті 40 Закону України «Про управління відходами».
- 2. Догляд за полігоном після припинення його експлуатації має включати підтримку цілісності верхнього захисного комбінованого екрана поверхні полігона, забезпечення вилучення та знешкодження фільтрату і, за наявності, біогазу, а також відведення стічних

(дощових, снігових) вод. Перелік заходів догляду за полігоном, які заплановані до реалізації, повинен міститися в інструкції з експлуатації полігона та догляду за ним після припинення його експлуатації.

3. Протягом періоду догляду за полігоном оператор полігона повинен попереджати можливість несанкціонованого доступу до закритих робочих карт або полігона.

4. Для забезпечення тривалого функціонування верхнього захисного комбінованого екрана поверхні полігона протягом періоду догляду за полігоном здійснюється його огляд шляхом його обходу та/або аерозйомки з періодичністю 1 раз на квартал. Під час огляду виявляються (за наявністю) та документуються тріщини та зсуви захисного екрана, місця ерозії та просідання його поверхні, а також ділянки з відсутнім рослинним покривом та наявність численних нор гризунів для подальшого ремонту, відновлення або обробки.

5. Для визначення динаміки просідання відходів необхідно щорічно виконувати топографічні дослідження полігона або його робочої карти, для підтвердження стабілізації відходів, коли рівень землі змінюється не більше ніж на 5% порівняно з результатами досліджень попередніх двох років. Результати топографічних досліджень повинні мати деталізацію, достатню для виявлення локальних заглиблень та просідань відходів.

6. Під час догляду за полігоном щомісячно проводиться перевірка систем відведення стічних (дощових, снігових) вод, а також, за необхідності, здійснюється їх технічне обслуговування і ремонт.

7. Під час догляду за полігоном для небезпечних відходів необхідно забезпечувати вилучення та знешкодження фільтрату від кожної робочої карти, яка обладнана системами збирання фільтрату.

Вилучення та знешкодження фільтрату на полігоні для відходів, що не є небезпечними, має забезпечуватись протягом періоду його активного утворення, що характеризується обсягом накопичення, достатнім для роботи локальної очисної споруди.

8. Вилучення біогазу, за його наявності, на полігоні для відходів, що не є небезпечними, має забезпечуватись на постійній основі з метою мінімізації тиску під захисним екраном та зменшення впливу на навколишнє природне середовище.

Вилучення біогазу проводиться до тих пір, поки кількість біогазу та вміст метану в ньому дозволяє його використання в енергетичних цілях або для спалювання, що підтверджується результатами моніторингу. Якщо кількість біогазу настільки мала та/або він містить настільки низький вміст метану, якого недостатньо для його використання в енергетичних цілях, слід продовжити його пасивне відведення із застосуванням технологій окислення, зокрема пасивних факелів, біофільтрів або біопокриття.

За наявності приямків, колодязів та підвалів будівель і споруд, що розміщені на одному рівні і на відстані до 500 м з усіх боків від краю полігона, на якому можливе утворення біогазу, потрібно здійснювати моніторинг вмісту метану у складі їх внутрішнього повітря з періодичністю 1 раз на квартал. Вміст метану у внутрішньому повітрі не має перевищувати 1%. У випадку перевищення допустимого вмісту метану у внутрішньому повітрі будівель і споруд слід забезпечити спорудження бар'єрів на шляху ймовірної підземної міграції біогазу від полігона до будівлі або споруди, що складаються з непроникних екранів та траншей глибиною не менше 1 м. Бар'єри доцільно встановлювати якнайближче до краю полігона.

9. Протягом вегетаційного періоду на полігоні слід здійснювати відновлення рослинності, включаючи внесення добрив і поживних речовин, та видалення надмірної рослинності з періодичністю відповідно до технології вирощування багаторічних трав, що використовуються для улаштування біологічного шару рекультивациі.

XI. Контроль та моніторинг полігона

1. Оператор полігона здійснює контроль та моніторинг протягом всього життєвого циклу полігона.

2. Оператор полігона розробляє та забезпечує виконання протягом періоду експлуатації полігона програму моніторингу полігона відповідно до порядку розроблення програми контролю та моніторингу полігона та вимог до неї, затвердженого Міндовкілля.

3. Оператор полігона забезпечує зберігання результатів контролю та моніторингу протягом всього строку експлуатації полігона.

4. Під час здійснення процедур контролю та моніторингу полігона контроль якості вимірювань і випробувань здійснюють акредитовані та/або уповноважені лабораторії.

5. Для кожного полігона має бути визначена санітарно-захисна зона відповідно до Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19 червня 1996 року № 173, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 24 липня 1996 року за № 379/1404, та державних будівельних норм.

Оператор полігона повинен дотримуватись визначеної санітарно-захисної зони, здійснювати догляд за її станом та проводити прибирання відходів, що були винесені з робочої карти полігона на її територію, не рідше ніж 1 раз на місяць.

6. На кожному полігоні оператор полігона зобов'язаний виконувати заходи програми моніторингу полігона та забезпечувати проведення лабораторного контролю за:

станом атмосферного повітря у виробничій зоні полігона та на межі його санітарно-захисної зони з періодичністю 1 раз на квартал під час експлуатації полігона та 1 раз на пів року під час догляду за полігоном після припинення його експлуатації;

станом підземних вод через спостережні свердловини з періодичністю 1 раз на квартал під час експлуатації полігона та 1 раз на пів року під час догляду за полігоном після припинення його експлуатації;

станом поверхневих вод, якщо вони потрапляють в межі його санітарно-захисної зони, з періодичністю 1 раз на квартал під час експлуатації полігона та 1 раз на пів року під час догляду за полігоном після припинення його експлуатації;

дослідженням ґрунту на території полігона та на межі його санітарно-захисної зони з періодичністю 1 раз на пів року під час експлуатації полігона та під час догляду за полігоном після припинення його експлуатації;

дослідженнями шумового впливу на межі його санітарно-захисної зони з періодичністю 1 раз на рік під час експлуатації полігона.

7. Дослідження стану атмосферного повітря проводиться за хімічними показниками та суспендованими твердими частинками. Повний перелік показників забруднюючих речовин та точки відбору проб повітря повинні відповідати програмі моніторингу полігона, розробленій згідно з пунктом 2 цього розділу.

Результати вимірювання показників стану атмосферного повітря не повинні перевищувати Державні медико-санітарні нормативи «Гранично-допустимі концентрації хімічних і біологічних речовин в атмосферному повітрі населених місць», затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 10 травня 2024 року № 813, зареєстровані у Міністерстві юстиції України 24 травня 2024 року за № 763/42108.

8. Дослідження підземних вод має проводитись через спостережні свердловини, які повинні бути розміщені в щонайменше трьох місцях, щонайменше одне з яких розташоване вище за потоком підземних вод полігона, а два інші — нижче за потоком. Дослідження підземних вод проводиться за рівнем, а також за санітарно-хімічними і санітарно-мікробіологічними показниками. Повний перелік показників забруднюючих речовин повинен відповідати програмі моніторингу полігона, розробленій згідно з пунктом 2 цього розділу.

Результати вимірювання показників стану підземних вод не мають змінюватись між спостережними свердловинами, розміщеними вздовж потоку, або без урахування фонових концентрацій не повинні перевищувати допустимі нормативи якості для питної води відповідно до Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною» (ДСанПіН 2.2.4-171-10), затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 12 травня 2010 року № 400, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 01 липня 2010 року за № 452/17747.

9. Дослідження поверхневих вод має проводитись у двох місцях, що розміщені на відстані 50–100 м нижче та вище за течією та з урахуванням вимог дозволу на спеціальне водокористування або інтегрованого довкілцевого дозволу (у разі наявності). Дослідження проводиться за санітарно-хімічними та санітарно-мікробіологічними показниками. Повний перелік показників забруднюючих речовин та остаточні місця відбору проб води повинні відповідати програмі моніторингу полігона, розробленій згідно з пунктом 2 цього розділу.

10. Дослідження ґрунту проводиться за санітарно-хімічними та санітарно-мікробіологічними показниками (за наявності показників у програмі моніторингу полігона) у чотирьох напрямках через кожні 50 метрів протягом всієї санітарно-захисної зони. Повний перелік показників забруднюючих речовин та місця відбору проб ґрунту повинні відповідати програмі моніторингу полігона, розробленій згідно з пунктом 2 цього розділу.

Результати вимірювання показників стану ґрунту не повинні перевищувати допустимий вміст хімічних речовин у ґрунті відповідно до Нормативів гранично допустимих концентрацій небезпечних речовин у ґрунтах, а також переліку таких речовин, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 15 грудня 2021 року № 1325, та відповідати санітарно-гігієнічним показникам придатності ґрунту ділянки під забудову населеного пункту відповідно до Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19 червня 1996 року № 173, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 24 липня 1996 року за № 379/1404.

11. Результати вимірювання шумового впливу не повинні перевищувати допустимі рівні шуму відповідно до Державних санітарних норм допустимих рівнів шуму в приміщеннях житлових та громадських будинків і на території житлової забудови, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 22 лютого 2019 року № 463, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 20 березня 2019 року за № 281/33252.

12. Оператор полігона у разі встановлення значних негативних змін, виявлених в результаті проведення контролю та моніторингу, вживає необхідні заходи для їх усунення, про що повідомляє Держекоінспекцію не пізніше п'яти днів після їх усунення.

13. На кожному полігоні для небезпечних відходів та полігоні для відходів, що не є небезпечними, оператор полігона повинен забезпечувати дослідження кількості і складу фільтрату та забруднених вод по кожній із точок скидання (включаючи очищену рідину) з періодичністю 1 раз на квартал під час експлуатації полігона та 1 раз на пів року під час догляду за полігоном після припинення його експлуатації. Для полігона, що експлуатується та містить відходи, які не укриваються ізолюючим шаром у строки, встановлені цими Правилами, періодичність дослідження кількості фільтрату має бути збільшена до 1 разу на місяць.

Перелік показників забруднюючих речовин фільтрату та забруднених вод, які необхідно вимірювати, в тому числі в елюаті, слід узгодити з виробниками або постачальниками обладнання та/або суб'єктами господарювання, що проводять господарську діяльність з централізованого водовідведення.

Моніторинг та контроль фільтрату, включаючи вимірювання їх параметрів, обслуговування устаткування повинен здійснювати інженерно-технічний персонал, що має відповідну кваліфікацію.

14. Відведення та збір стічних (дощових, снігових) вод на полігоні має здійснюватися окремо від фільтрату.

15. Фільтрат з робочих карт полігона, крім полігона для інертних відходів, повинен відводитись в систему збирання фільтрату з подальшим очищенням на локальних очисних спорудах.

Кожна робоча карта полігона для небезпечних відходів повинна мати власну систему збирання та очистки фільтрату, включаючи ставки-накопичувачі або приймальні ємності. Для знешкодження фільтрату з різних робочих карт полігона для відходів, що не є небезпечними, може застосовуватись одна система очистки фільтрату.

16. Відведення стічних (дощових, снігових) вод на полігоні повинно забезпечуватись по периметру (зовнішні води) та довкола робочих карт захоронення відходів (внутрішні води). Внутрішні води слід збирати в контрольно-регулюючі ставки або приймальні ємності та проводити їх очищення на локальних очисних спорудах.

Накопичені чисті стічні (дощові, снігові) води з дна незаповнених (пустих) робочих карт та з робочих карт полігона для інертних відходів необхідно направляти в зливову мережу полігона, а забруднені — на локальні очисні споруди.

Зливову мережу полігона необхідно не рідше ніж двічі на місяць оглядати та за необхідності проводити її очищення.

17. Очищення фільтрату та забруднених вод полігона для небезпечних відходів та полігона для відходів, що не є небезпечними, залежно від точок скидання доцільно здійснювати відповідно до:

нормативів гранично допустимих скидів забруднюючих речовин у водні об'єкти із зворотними водами;

показників стічних вод, що визначені місцевими правилами приймання стічних вод до систем централізованого водовідведення населеного пункту, затвердженими органами місцевого самоврядування. За відсутності правил, затверджених на місцевому рівні, слід приймати показники стічних вод, що визначені Правилами приймання стічних вод до систем централізованого водовідведення, затвердженими наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 01 грудня 2017 року № 316, зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 15 січня 2018 року за № 56/31508.

18. Розбавлення фільтрату та/або забруднених вод полігона з метою досягнення нормативів або показників стічних вод, що дозволені для скидання у водні об'єкти або приймання до систем централізованого водовідведення, заборонено.

19. На кожному полігоні для відходів, що не є небезпечними, оператор полігона додатково має забезпечувати моніторинг кількості та складу біогазу, за його наявності, по кожній робочій карті або її частині, що обладнана системою збирання біогазу з періодичністю не менше 1 разу на місяць під час експлуатації полігона та 1 раз на квартал під час догляду за полігоном після припинення його експлуатації. Моніторинг складу біогазу слід здійснювати за такими показниками: CH_4 , CO_2 , O_2 , H_2S .

20. Під час спалювання біогазу полігона для відходів, що не є небезпечними, на спеціалізованій високотемпературній факельній установці оператор полігона повинен здійснювати лабораторний контроль викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря з періодичністю 1 раз на рік та/або при кожній зміні технологічного процесу.

Результати вимірювання викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря не повинні перевищувати Нормативи граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин із стаціонарних джерел, затверджені наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 27 червня 2006 року № 309, зареєстровані у Міністерстві юстиції України 01 серпня 2006 року за № 912/12786.

21. Під час експлуатації полігона та під час періоду догляду за ним оператор полігона та/або власник (балансоутримувач) полігона повинні забезпечувати моніторинг гідрометеорологічних параметрів атмосферного повітря, що підлягають моніторингу на полігоні, з періодичністю, яка наведена у програмі моніторингу полігона. Моніторинг може здійснюватися шляхом проведення польових вимірювань у визначених місцях на полігоні згідно з програмою моніторингу полігона або на основі даних, які надаються найближчим гідрометеорологічним центром. Оператор полігона повинен зазначити спосіб вимірювання гідрометеорологічних параметрів атмосферного повітря в програмі моніторингу полігона.

22. На кожному полігоні місця відбору проб та/або вимірювань мають бути позначені та, за необхідності, захищені огорожею і відмічені на плані, який має бути частиною програми моніторингу полігона, сформованої згідно з пунктом 2 цього розділу. Оператор полігона повинен забезпечувати робочий стан обладнання у разі його розміщення в точках відбору проб та/або проведення вимірювань.

23. При температурі повітря понад +5 °C автотранспортні засоби, що залишають виробничу зону полігона, повинні проїжджати через дезбар'єр або автоматизовану мийку коліс. Один раз на 10 днів розчин із дезбар'єру або мийки слід зливати в систему очистки забруднених вод із подальшою заміною на новий.

На полігоні для небезпечних відходів та відходів, що не є небезпечними, як розчини для наповнення дезбар'єру або мийки коліс слід використовувати дезінфекційні суміші.

24. При температурі повітря понад +25 °C робочі карти полігона і тимчасові дороги необхідно щоденно поливати технічною водою. Як технічну воду дозволяється використовувати очищену рідину, що утворюється на полігоні.

25. При температурі повітря понад +5 °C на полігоні для відходів, що не є небезпечними, ущільнену поверхню відходів майданчика складування за необхідності слід обробляти дезінфікуючими розчинами та засобами для дезінсекції і дератизації. Для виконання цих робіт доцільно залучати спеціалізовані компанії за договором.

26. Відлякування птахів на полігоні має забезпечуватись за допомогою спеціального звукового або біоакустичного обладнання. Знищення птахів та місць їх гніздування за допомогою небезпечних хімічних речовин заборонено.

27. На кожному полігоні оператор полігона повинен здійснювати контроль за станом зелених насаджень та забезпечувати належний догляд за ними.

28. На полігоні для небезпечних відходів, де розмішені сховища з спеціальними контейнерами для зберігання металічної ртуті, додатково необхідно забезпечити контроль парів ртуті в середині сховищ (на рівні підлоги та на висоті 1,7 м від рівня підлоги) за допомогою датчиків з порогом чутливості не менше 0,02 мг/куб.м. Контроль здійснюється постійно протягом періоду зберігання спеціальних контейнерів з металічною ртуттю у сховищах. Складовою частиною системи контролю має бути система оптичної та звукової сигналізації.

ХІІ. Охорона праці

1. Організація охорони праці на полігоні має здійснюватися відповідно до Закону України «Про охорону праці» і передбачає виконання заходів, спрямованих на збереження життя, здоров'я і працездатності людини у процесі трудової діяльності.

2. Для роботи на полігоні допускаються особи віком старше 18 років, які пройшли медичний огляд і не мають протипоказань за станом здоров'я, пройшли навчання та інструктаж з питань охорони праці і надання домедичної допомоги потерпілим від нещасних випадків, а також вміють користуватися засобами індивідуального захисту і знають правила поведінки у разі виникнення надзвичайної ситуації.

На полігоні для небезпечних відходів фаховий склад працівників має відповідати вимогам Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з управління небезпечними відходами, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 05 грудня 2023 року № 1278.

3. Працівники полігона при прийнятті на роботу та/або у процесі роботи повинні проходити навчання (підвищення кваліфікації), інструктаж та перевірку знань з охорони праці відповідно до Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затвердженого наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 26 січня 2005 року № 15, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15 лютого 2005 року за № 231/10511.

Кваліфікація та знання працівників мають підтверджуватись відповідними посвідченнями та фіксуватись в журналі реєстрації інструктажів з питань охорони праці на робочому місці, який на постійній основі веде оператор полігона.

4. Працівники полігона, які виконують роботи на відкритому повітрі та/або задіяні на роботах із шкідливими і небезпечними умовами праці, повинні бути забезпечені спеціальним одягом, спеціальним взуттям з проколозахисною прокладкою та іншими засобами індивідуального захисту відповідно до Мінімальних вимог безпеки і охорони здоров'я при використанні працівниками засобів індивідуального захисту на робочому місці, затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 29 листопада 2018 року № 1804, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 27 грудня 2018 року за № 1494/32946, а також мийними та дезінфікуючими засобами.

Робота працівників, зазначених в абзаці першому цього пункту, на полігоні без спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту заборонена.

5. Спеціальний одяг підлягає періодичному пранню або хімчистці, які рекомендується здійснювати централізовано на полігоні або передавати спеціалізованим підприємствам за договором. Строки і порядок здачі в прання або хімчистку мають бути визначені в колективному договорі (за наявності) або регулюватися відповідним організаційно-розпорядчим актом. Якщо прання та хімчистку неможливо організувати централізовано, мийні засоби повинні надаватись кожному працівнику за встановленими нормами.

6. Оператор полігона зобов'язаний за власні кошти організовувати проведення попереднього (при прийнятті на роботу) та періодичних (протягом трудової діяльності) медичних оглядів працівників, а також щорічного обов'язкового медичного огляду осіб віком до 21 року відповідно до Порядку проведення медичних оглядів працівників певних категорій, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 21 травня 2007 року № 246, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 23 липня 2007 року за № 846/14113.

7. Працівники полігона зобов'язані проходити медичні огляди у встановлені терміни та мають право на проходження позачергового медичного огляду за рахунок оператора полігона у випадках, передбачених законодавством.

8. На робочих місцях, де технологічний процес, обладнання, сировина та матеріали, які використовуються, є потенційними джерелами шкідливих і небезпечних факторів, що можуть вплинути на стан здоров'я працюючих, а також на їхніх нащадків як тепер, так і в майбутньому, повинна бути проведена атестація робочих місць відповідно до Порядку проведення атестації робочих місць за умовами праці, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01 серпня 1992 року № 442.

9. Для запобігання переохолоджень працівників, які працюють на робочих місцях, де мікрокліматичні умови можуть опускатися нижче допустимих величин, визначених Санітарними нормами мікроклімату виробничих приміщень ДСН 3.3.6.042-99, затвердженими постановою Головного державного санітарного лікаря України від 01 грудня 1999 року № 42, слід передбачити кімнату обігріву в межах зони адміністративно-побутового призначення та встановити режим праці на полігоні, що передбачає можливість перерви для відпочинку та обігріву.

10. До роботи з колодязями та приямками на території полігона допускається бригада, що складається не менш ніж з двох працівників, забезпечених засобами індивідуального захисту та індивідуальними газоаналізаторами. Спускатися в колодязі та приямки дозволено тільки після

вимірювання складу внутрішнього повітря, яке повинно складатись не менше ніж з 21% кисню та характеризуватись відсутністю в ньому шкідливих і вибухонебезпечних компонентів, такі як метан, оксид вуглецю та сірководень.

11. В темний час доби робочі карти та господарська зона полігона мають бути освітлені. Мінімальна освітленість робочих карт повинна становити 5 Лк.

12. Будь-який нещасний випадок на полігоні, а також будь-які порушення вимог законодавства та інструкцій з охорони праці, що призводять до нещасних випадків або аварій, підлягають обліку та розслідуванню, виявленню причин і винуватців їх виникнення, а також вжиттю заходів щодо запобігання повторенню подібних випадків.

13. Для надання домедичної допомоги при травмах та нещасних випадках робочі місця на полігоні повинні бути забезпечені аптечками із запасом медикаментів та перев'язочних матеріалів, які необхідно періодично оновлювати з урахуванням номенклатури та терміну придатності медичних засобів.

14. Оператор полігона зобов'язаний створити на робочому місці в кожному структурному підрозділі належні, безпечні і здорові умови праці та забезпечити утримання будівель і споруд, виробничого обладнання та устаткування, моніторинг за їх технічним станом відповідно до вимог законодавства про охорону праці.

ХІІІ. Пожежна та техногенна безпека

1. Пожежна та техногенна безпека на полігоні повинна забезпечуватися відповідно до вимог Кодексу цивільного захисту України, Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30 грудня 2014 року № 1417, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 05 березня 2015 року за № 252/26697, Правил техногенної безпеки, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 05 листопада 2018 року № 879, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 27 листопада 2018 року за № 1346/32798, та інших нормативно-правових актів з питань пожежної та техногенної безпеки і передбачає виконання заходів і використання технічних засобів, спрямованих на запобігання пожежам та надзвичайним ситуаціям, забезпечення безпеки людей, зниження можливих майнових втрат і зменшення негативних екологічних наслідків у разі їх виникнення, створення умов для успішного гасіння пожеж та ліквідації надзвичайних ситуацій.

2. На кожному полігоні має бути розроблена інструкція про заходи пожежної безпеки, яка затверджується розпорядчим документом керівника оператора полігона. В цій інструкції встановлюється порядок та спосіб забезпечення пожежної безпеки, обов'язки і дії працівників у разі виникнення пожежі, включаючи порядок оповіщення людей та повідомлення про неї пожежної охорони, евакуації людей, тварин і матеріальних цінностей, застосування засобів пожежогасіння та взаємодії з підрозділами пожежної охорони.

3. Керівник оператора полігона своїм розпорядчим документом визначає обов'язки посадових осіб (у тому числі заступників керівника) щодо забезпечення пожежної безпеки, призначає відповідальних за пожежну безпеку окремих будівель, споруд, приміщень, діляниць тощо, технологічного та інженерного устаткування, а також відповідальних за утримання і експлуатацію технічних засобів протипожежного захисту.

4. Працівники полігона при прийнятті на роботу та щорічно у процесі роботи повинні проходити інструктажі (вступний, первинний, повторний на робочому місці, позаплановий та цільовий) з питань пожежної безпеки відповідно до Порядку затвердження програм навчання та інструктажів з питань пожежної безпеки, організації та контролю за їх виконанням, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 05 грудня 2019 року № 1021, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2020 року за № 108/34391.

Результати проведення інструктажів мають зазначатися в журналі реєстрації інструктажів з питань цивільного захисту, пожежної безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях, що на постійній основі веде оператор полігона.

5. Особи при прийнятті на роботу, пов'язану з підвищеною пожежною небезпекою, повинні попередньо пройти спеціальне навчання (пожежно-технічний мінімум) в обсязі не менше ніж 16 годин, що підтверджується відповідним посвідченням. Працівники полігона, зайняті на роботах з підвищеною пожежною небезпекою, один раз на рік проходять перевірку знань відповідного законодавства з пожежної безпеки.

6. Допуск до роботи на полігон осіб, які не пройшли навчання та інструктажі і перевірку знань з питань пожежної безпеки, забороняється.

7. Для розміщення первинних засобів пожежогасіння на території полігона (у господарській зоні) встановлюють спеціальні пожежні щити (стенди). Пожежні щити (стенди) на території полігона встановлюються з розрахунку один щит (стенд) на 5000 м² площі.

На полігоні для небезпечних відходів окремий пожежний щит (стенд) із засобами пожежогасіння має бути передбачений на робочій карті із залізобетонними сховищами.

Вимоги до встановлення щитів (стендів) та їх комплектація засобами пожежогасіння мають відповідати вимогам Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30 грудня 2014 року № 1417, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 05 березня 2015 року за № 252/26697.

8. Використання засобів пожежогасіння, обладнання та інструментів для господарських, виробничих чи інших потреб, не пов'язаних з гасінням пожежі або навчанням, забороняється.

9. На території полігона на видному місці має бути встановлений щит (стенд) з відомостями про дії працівників у разі пожежі та/або надзвичайної ситуації, а також засоби оповіщення пожежної охорони.

10. Кожний транспортний засіб і техніка, які працюють на полігоні, має бути оснащений вогнегасниками відповідно до Норм оснащення вогнегасниками колісних транспортних засобів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 08 жовтня 1997 року № 1128 (у

редакції постанови Кабінету Міністрів України від 03 вересня 2009 року № 934).

11. У приміщеннях, під навісами та на відкритих майданчиках, де зберігається техніка, а також безпосередньо на робочих картах полігона забороняється:

- заправляти транспортні засоби та/або техніку палимим;
- заряджати акумулятори безпосередньо в транспортних засобах та/або техніці;
- залишати транспортні засоби та/або техніку з увімкненим запаленням.

12. На території полігона забороняється палити та/або розпалювати вогнища, крім спеціально відведених місць, обладнаних відповідною табличкою та засобами пожежогасіння, і розміщених на відстані не ближче 15 м від робочих карт та місць зберігання техніки.

13. Вогневі роботи на території полігона повинні проводитись відповідно до вимог розділу VII Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30 грудня 2014 року № 1417, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 05 березня 2015 року за № 252/26697.

XIV. Спеціальні вимоги стосовно зберігання металічної ртуті

1. Металічна ртуть зберігається на полігонах для небезпечних відходів і на полігонах для відходів, що не є небезпечними, які повністю відповідають вимогам цих Правил.

2. На полігон для зберігання приймається металічна ртуть, яка відповідає таким вимогам:

вміст ртуті більше ніж 99,9% за масою;

не містить домішок, що можуть спричинити корозію вуглецевої та нержавіючої сталі, та інші подібні до неї за властивостями розчинні та нерозчинні у воді відходи;

упакована у спеціальні контейнери, які відповідають вимогам пункту 3 цього розділу.

3. Металічна ртуть підлягає зберігання в спеціальних контейнерах, які відповідають таким вимогам:

цільні (без зварних швів), виготовлені із вуглецевої сталі (марки не нижче ASTM A36) або нержавіючої сталі (марки не нижче AISI 304, 316L);

пройшли випробування на ударостійкість та герметичність до і після заповнення відходами, є газо- та рідинонепроникними, не містять слідів корозії та деформацій;

зовнішня поверхня стінок спеціального контейнера повинна бути стійкою до умов зберігання;

мають належне маркування (нанесене методом штампування), із зазначенням ідентифікаційного номера спеціального контейнера, матеріалу, з якого він виготовлений, маси в порожньому стані, реквізитів виробника і дати виготовлення та мають прикріплену табличку із зазначенням ідентифікаційного номера сертифіката, який містить інформацію, визначену в пункті 4 цього розділу;

мають бути заповнені не більше ніж на 80% від об'єму, щоб запобігти їх можливим деформаціям та/або витокам відходів внаслідок їх розширення під впливом зовнішніх температур. Маса заповненого спеціального контейнера повинна бути не більше ніж 2 т.

4. Сертифікати повинні бути видані утворювачем відходів або, у випадку відсутності такого, особою, відповідальною за управління цими відходами, та включати таку інформацію:

найменування та місцезнаходження або прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) та задеклароване / зареєстроване місце проживання (перебування) утворювача відходів;

прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) та задеклароване / зареєстроване місце проживання (перебування) особи, відповідальної за наповнення спеціального контейнера;

місце і дату наповнення;

кількість металічної ртуті;

дані про чистоту ртуті та, за доцільності, опис домішок;

підтвердження, що спеціальний контейнер використовувався виключно для транспортування/зберігання ртуті;

ідентифікаційні номери спеціального контейнера.

5. Місце зберігання металічної ртуті повинно бути забезпечене інженерними або природними бар'єрами, які є достатніми для захисту навколишнього природного середовища від викидів ртуті.

Спеціальні контейнери розміщуються окремо від інших відходів у залізобетонних сховищах підвищеної міцності з навісом із бічною огорожею над всім сховищем. У сховищі слід передбачити не менше п'яти відсіків та забезпечити спеціальне покриття підлоги і стін, що запобігає просоченню води та витокам металічної ртуті. У сховищі слід передбачити схил із збірним відстійником.

Спеціальні контейнери розміщуються у відсіки залізобетонного сховища на висоту, що на 2 м менша ніж верхній край сховища. Зберігання має бути організоване таким чином, щоб усі спеціальні контейнери можна було легко дістати.

У місці зберігання повинні бути встановлені система постійного моніторингу парів ртуті з чутливістю щонайменше 0,02 мг ртуті/м³ (датчики повинні бути розташовані на рівні землі та на висоті до 2 м) та система візуального та звукового оповіщення. Обслуговування систем проводиться щорічно.

Місця зберігання та спеціальні контейнери підлягають візуальному огляду уповноваженою особою не рідше одного разу на місяць. У разі виявлення витоків оператор полігона повинен негайно вжити всіх необхідних заходів, щоб уникнути будь-яких викидів ртуті в навколишнє природне середовище, відновити безпеку зберігання ртуті та повідомити Держекоінспекцію.

Плани на випадок надзвичайних ситуацій і належне захисне обладнання, придатне для роботи з металічною ртуттю, повинні бути доступні у місці зберігання, згідно з чинним законодавством.

6. Заповнені відсіки сховищ з металічною ртуттю та іншими подібними до неї за властивостями розчинними та нерозчинними у воді відходами необхідно перекрити залізобетонними плитами з подальшим засипанням шаром ізолюючих матеріалів завтовшки не менше 2 м, над яким відразу слід передбачити водонепроникне покриття, що повинно підніматися над прилеглою територією і виходити за габарити сховища не менше ніж на 2 м з кожної сторони.

7. Відходи ртуті повинні бути перетворені перед їх остаточним захороненням, якщо вони призначені для захоронення в наземному сховищі, перетворені та тверді.

8. Після конверсії та, за необхідності, затвердіння відходи ртуті постійно захоронюються виключно в постійних сховищах, оператори яких мають ліцензію на здійснення господарської діяльності з управління небезпечними відходами:

1) соляні шахти, пристосовані для постійного зберігання перероблених відходів ртуті або глибоко підземні гірські утворення, які забезпечують такий самий або вищий рівень безпеки та збереження, як зазначені соляні шахти;

2) наземні сховища, призначені для постійного зберігання перероблених і твердих відходів з ртуттю та обладнані для цієї мети, які забезпечують такий самий або вищий рівень безпеки та закритості, ніж сховища з підпункту 1 цього пункту.

9. Оператори постійних сховищ повинні забезпечити зберігання перероблених і, у разі необхідності, твердих відходів ртуті окремо від інших відходів у штабелях у герметичних камерах для зберігання.

10. Оператор полігона, що здійснює тимчасове зберігання відходів ртуті, повинен створити перелік, який включає інформацію:

1) про кожен партію отриманих відходів ртуті:

походження та кількість цих відходів;

найменування / прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) та контактні дані постачальника та власника цих відходів;

2) про кожен партію ртутних відходів, що залишають склад:

кількість цих відходів і вміст у них ртуті;

призначення та плановане розміщення цих відходів;

копія сертифіката, виданого оператором об'єкта, на якому здійснювалося перетворення та, у разі необхідності, затвердіння цих відходів;

копія сертифіката, виданого оператором полігона, на якому постійно зберігаються відходи ртуті, які пройшли переробку та, у разі необхідності, затверділи, як зазначено у пункті 4 цього розділу;

3) кількість відходів ртуті, які зберігаються на складі на кінець кожного місяця.

11. Оператор полігона, на якому тимчасово зберігаються відходи ртуті, зобов'язаний негайно після вилучення відходів ртуті зі сховищ тимчасового зберігання видавати сертифікат на відходи ртуті, направлені до постійного сховища для захоронення, передбаченого пунктом 8 цього розділу.

12. Копія виданого сертифіката, зазначеного у пункті 11 цього розділу, негайно надсилається відповідним суб'єктам господарювання.

13. Оператори об'єктів, що здійснюють конверсію та, якщо необхідно, затвердіння відходів ртуті, повинні створити перелік, який включає наступне:

1) про кожен партію отриманих відходів ртуті:

походження та кількість цих відходів;

найменування / прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) та контактні дані постачальника та власника цих відходів;

2) для кожної партії відходів ртуті, які пройшли конверсію та, якщо застосовується, затвердіння і залишають об'єкт:

кількість цих відходів і вміст у них ртуті;

призначення та передбачувана операція з видалення цих відходів;

копія сертифіката, виданого оператором об'єкта, який здійснює постійне зберігання цих відходів;

3) кількість відходів ртуті, які зберігаються на об'єкті на кінець кожного місяця.

14. Оператори об'єктів, які здійснюють конверсію та, якщо необхідно, затвердіння відходів ртуті, повинні, як тільки завершиться конверсія та, якщо необхідно, операція затвердіння всієї партії, що відправлена на конверсію, та, якщо необхідно, затвердіння відходів ртуті, видати сертифікат, який підтверджує, що весь вантаж відходів ртуті був перетворений та, якщо це можливо, затвердив.

Після видачі сертифіката, зазначеного у абзаці першому цього пункту, його копія повинна бути негайно передана відповідним суб’єктам господарювання.

15. Сертифікат, зазначений у пунктах 4, 11, 14 цього розділу, та документи стосовно відпуску зі сховища та відправлення металічної ртуті після її тимчасового зберігання, а також пункту призначення і передбаченого оброблення, повинні зберігатися щонайменше 3 роки після закінчення зберігання.

**Директор Департаменту
цифрової трансформації,
електронних публічних послуг
та управління відходами**

Сергій НЕДАШКІВСЬКИЙ

Додаток 1
до Правил технічної експлуатації
полігонів, припинення експлуатації,
рекультивації та догляду за полігонами
після припинення їх експлуатації
(пункт 7 розділу I)

Критерії
приймання відходів на полігони для небезпечних відходів

1. На полігони для небезпечних відходів приймаються зернисті (гранулоподібні) та монолітні відходи, показники яких за результатами випробування на відповідність не перевищують:

- гранично-допустимі значення вилуговування, що наведені в таблиці 1 цього додатка;
- граничні значення додаткових критеріїв, що наведені в таблиці 2 цього додатка.

2. Гранично-допустимі значення для зернистих (гранулоподібних) небезпечних відходів, які приймаються на полігони для небезпечних відходів

Зернисті (гранулоподібні) відходи — відходи з розмірами часток менше ніж 10 мм.

Гранично-допустимі значення вилуговування для зернистих (гранулоподібних) небезпечних відходів, які приймаються на полігони для небезпечних відходів, розраховані при співвідношенні рідини до твердої речовини $L/S = 2$ і 10 л/кг і безпосередньо виражені в мг/л для C_0 (у першому елюаті тесту на перколяцію для випробування на просочування при $L/S = 0,1$ л/кг), наведено в таблиці 1 цього додатка.

Таблиця 1. Гранично-допустимі значення вилуговування для зернистих (гранулоподібних) небезпечних відходів

Компонент		Значення		
		L/S = 2 л/кг	L/S = 10 л/кг	C_0 (тест на перколяцію для визначення просочування)
Назва	Позначення	мг/кг сухої речовини	мг/кг сухої речовини	мг/л
1	2	3	4	5
Миш'як	As	6	25	3
Барій	Ba	100	300	60
Кадмій	Cd	3	5	1,7
Мідь	Cu	50	100	60
Молібден	Mo	20	30	10
Нікель	Ni	20	40	12
Ртуть	Hg	0,5	2	0,3
Свинець	Pb	25	50	15
Сурма	Sb	2	5	1
Селен	Se	4	7	3
Сульфати	SO ₄ ²	25000	50000	17000
Фториди	F-	200	500	120
Хлориди	Cl-	17000	25000	15000
Хром загальний	Cr	25	70	15
Цинк	Zn	90	200	60
Розчинений органічний вуглець*	DOC*	480	1000	320
Загальна кількість розчинених твердих речовин** (сухий залишок)	TDS**	70000	100000	—

Примітки: * Якщо відходи не відповідають гранично-допустимим значенням DOC за власного значення рН, їх можна альтернативно перевірити при L/S = 10 л/кг і рН 7,5–8,0. Відходи можуть вважатися такими, що відповідають критеріям приймання відходів на полігони для DOC, якщо результат такого визначення DOC не перевищує 1000 мг/кг. ** Гранично-допустиме значення загальної кількості розчинених твердих речовин (TDS) можна використовувати як альтернативу значенням сульфату та хлориду.
--

Таблиця 2. Додаткові критерії для зернистих (гранулоподібних) небезпечних відходів, що приймаються на полігони для небезпечних відходів

Показник	Значення
Втрати маси при прожарюванні*	10%
Загальний органічний вуглець* (TOC)	6%**
Здатність до нейтралізації кислот	потребує оцінки
Примітки: * Можливе використання втрати маси при прожарюванні або загального органічного вуглецю. ** Якщо це значення не досягнуто, більш високе допустиме значення TOC можливе у дозволі на здійснення операцій з оброблення відходів або інтегрованому довкіллевому дозволі за умови, що значення DOC 1000 мг/кг досягається при L/S = 10 л/кг за власного значення рН або при значенні рН між 7,5 і 8,0.	

3. Гранично-допустимі значення для монолітних небезпечних відходів, що приймаються на полігони для небезпечних відходів

Монолітні відходи — всі відходи, які не є зернистими, з розмірами часток більше ніж 10 мм.

Монолітні небезпечні відходи мають відповідати гранично-допустимим значенням вилуговування для зернистих (гранулоподібних) небезпечних відходів, зазначеним в таблиці 1 цього додатка, та додатковим критеріям для зернистих (гранулоподібних) небезпечних відходів, зазначеним в таблиці 2 цього додатка.

Додаток 2
до Правил технічної експлуатації
полігонів, припинення експлуатації,
рекультивації та догляду за полігонами
після припинення їх експлуатації
(пункт 7 розділу I)

Критерії
приймання відходів на полігони для відходів, що не є небезпечними

1. На полігони для відходів, що не є небезпечними, приймаються:

1) побутові відходи, що відповідають вимогам, визначеним в пункті 2, без випробувань;

2) відходи, що не є небезпечними, показники яких за результатами випробування на відповідність не перевищують гранично-допустимі значення вилуговування, що наведені в таблиці 1 цього додатка;

3) стабілізовані та нереактивні небезпечні відходи, показники яких за результатами випробування на відповідність не перевищують:

гранично-допустимі значення вилуговування, що наведені в таблиці 1 цього додатка;

гранично-допустимі значення інших показників, що наведені в таблиці 2 цього додатка.

2. Побутові відходи, які приймаються на полігони для відходів, що не є небезпечними, без проведення випробування

На полігони для відходів, що не є небезпечними, приймаються без випробування змішані побутові відходи, які класифікуються як відходи, що не є небезпечними, згідно групи 20, відповідно до Національного переліку відходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2023 року № 1102.

Окремо зібрані фракції побутових відходів можуть бути допущені без перевірки за умови, що вони не є небезпечними та пройшли попереднє оброблення.

Такі відходи не можуть бути захоронені на робочих картах, де захоронюються стабілізовані і нереактивні небезпечні відходи.

Якщо зазначені відходи забруднені до такого ступеня, що не відповідають критеріям приймання відходів на полігони для відходів, що не є небезпечними, вони не можуть бути прийняті.

3. Гранично-допустимі значення вилуговування для відходів, що не є небезпечними

Наступні гранично-допустимі значення вилуговування застосовуються до зернистих (гранульованих) відходів, що не є небезпечними, які приймаються в ту саму карту/відсік, що й стабілізовані, нереактивні небезпечні відходи, розраховані при $L/S = 2$ і 10 л/кг для загального викиду та безпосередньо виражені в мг/л для C_0 (у перший елюат перколяційного тесту при $L/S = 0,1$ л/кг). До гранульованих відходів належать усі відходи, які не є монолітними.

Таблиця 1. Гранично-допустимі значення вилуговування зернистих (гранульованих) відходів, що не є небезпечними, які приймаються в ту саму карту/відсік, що й стабілізовані, нереактивні небезпечні відходи на полігони для відходів, що не є небезпечними

Компонент		Значення		
		L/S = 2 л/кг	L/S = 10 л/кг	C_0 (тест на перколяцію)
Назва	Позначення	мг/кг сухої речовини	мг/кг сухої речовини	мг/л
Миш'як	As	0,4	2	0,3
Барій	Ba	30	100	20
Кадмій	Cd	0,6	1	0,3
Хром загальний	Cr total	4	10	2,5
Мідь	Cu	25	50	30
Ртуть	Hg	0,05	0,2	0,03
Молібден	Mo	5	10	3,5
Нікель	Ni	5	10	3
Свинець	Pb	5	10	3

Сурма	Sb	0,2	0,7	0,15
Селен	Se	0,3	0,5	0,2
Цинк	Zn	25	50	15
Хлориди	Chloride	10000	15000	8500
Фториди	Fluoride	60	150	40
Сульфати	SO ₄	10000	20000	7000
Розчинений органічний вуглець*	DOC*	380	800	250
Загальна кількість розчинених твердих речовин** (сухий залишок)	TDS**	40000	60000	—
Примітки: * Якщо відходи не відповідають гранично-допустимим значенням DOC за власного значення рН, їх можна альтернативно перевірити при L/S = 10 л/кг і рН 7,5–8,0. Відходи можуть вважатися такими, що відповідають критеріям приймання відходів на полігони для DOC, якщо результат такого визначення не перевищує 800 мг/кг. ** Гранично-допустиме значення загальної кількості розчинених твердих речовин (TDS) можна використовувати як альтернативу значенням сульфату та хлориду.				

4. Гранично-допустимі значення вилуговування приймання стабілізованих і неактивних небезпечних відходів

Гранично-допустимі значення вилуговування для стабілізованих і неактивних небезпечних відходів, які приймаються на полігони для відходів, що не є небезпечними, зазначені в таблиці 1 цього додатка.

Крім гранично-допустимих значень вилуговування згідно з пунктом 3 цього додатка, гранульовані відходи, що не є небезпечними, повинні відповідати додатковим критеріям, зазначеним у таблиці 2 цього додатка.

Таблиця 2. Гранично-допустимі значення інших показників для зернистих (гранулоподібних) небезпечних відходів, які приймаються на полігони для відходів, що не є небезпечними

Показники	Значення
Назва	
Загальний органічний вуглець (ТОС)	5% *
Водневий показник (рН)	Мінімум 6
Кислотно-нейтралізаційна здатність	потребує оцінки
Примітка. * Якщо це значення не досягнуто, більш високе значення ТОС допускається за умови, що значення DOC 800 мг/кг досягається при L/S = 10 л/кг при одному з двох значень рН — за власного значення рН або при значенні рН між 7,5 і 8,0.	

Такі небезпечні відходи повинні мати достатню фізичну стабільність і несучу здатність.

5. Критерії приймання монолітних відходів на полігони для відходів, що не є небезпечними

Монолітні відходи — всі відходи, які не є зернистими, з розмірами часток більше ніж 10 мм.

Монолітні відходи, що не є небезпечними, приймаються на полігони для відходів, що не є небезпечними, якщо відповідають гранично-допустимим значенням вилуговування для зернистих (гранулоподібних) відходів, зазначених у таблиці 1 цього додатка.

Монолітні небезпечні відходи приймаються на полігони для відходів, що не є небезпечними, якщо відповідають гранично-допустимим значенням вилуговування для зернистих (гранулоподібних) відходів, зазначених у таблиці 1, та гранично-допустимим значенням інших показників для зернистих (гранулоподібних) небезпечних відходів, зазначених у таблиці 2 цього додатка.

6. Критерії приймання відходів гіпсу та відходів матеріалів, що містять гіпс, які не є небезпечними, на полігони для відходів, що не є небезпечними

До відходів, які захоронюються разом з відходами гіпсу та відходами матеріалів, що містять гіпс, які не є небезпечними, застосовуються гранично-допустимі значення ТОС і DOC, наведені в таблицях 1 і 2 цього додатка.

7. Критерії приймання відходів, що містять азбест, на полігони для відходів, що не є небезпечними

Відходи будівництва і знесення та інші відходи, що містять зв'язаний азбест або азбестові волокна, солідифіковані або упаковані в пластик, можуть бути прийняті та захоронені на полігонах для відходів, що не є небезпечними, без випробувань.

Додаток 3
до Правил технічної експлуатації
полігонів, припинення експлуатації,
рекультивації та догляду за полігонами
після припинення їх експлуатації
(пункт 7 розділу I)

**Критерії
приймання відходів на полігони для інертних відходів**

1. На полігони для інертних відходів приймаються:

1) інертні відходи, зазначені у таблиці 1 цього додатка, без випробування на відповідність критеріям приймання відходів за умови, що вони відповідають вимогам, визначеним в пункті 2 цього додатка;

2) інші інертні відходи, показники яких за результатами випробування на відповідність не перевищують:

гранично-допустимі значення вилуговування, що наведені в таблиці 2 цього додатка;

гранично-допустимі значення загального вмісту органічних показників, що наведені в таблиці 3 цього додатка.

2. Інертні відходи, які приймаються без випробування на відповідність критеріям приймання відходів

Інертні відходи, зазначені у таблиці 1 цього додатка, приймаються на полігони для інертних відходів без випробування на відповідність критеріям приймання відходів за умови, що вони:

надходять єдиним потоком з одного джерела утворення і є одного виду. Різні види відходи, що містяться в переліку, можуть прийматися разом за умови, що вони походять з одного джерела утворення;

не забруднені та містять інші матеріали чи речовини, такі як метали, азбест, пластмаси, хімікати тощо, настільки, що вони повинні бути захоронені на полігонах інших класів.

У разі підозри на забруднення чи наявність інших матеріалів і речовин чи виникненні сумнівів щодо можливості визначити відходи як інертні (при візуальному контролі або з огляду на походження відходів) проводиться випробування або відмовляється у прийнятті відходів.

Таблиця 1. Перелік інертних відходів, які приймаються на полігони для інертних відходів без випробування на відповідність критеріям приймання відходів

Код*	Назва відходів*	Обмеження
10 11 03	Відходи волокнистих матеріалів на основі скла	За виключенням органічних компонентів/сполук/речовин
15 01 07	Скляна тара (упаковка)	—
17 01 01	Бетон	Роздільно зібрані відходи будівництва та знесення**
17 01 02	Цегла	Роздільно зібрані відходи будівництва та знесення**
17 01 03	Облицювальна плитка та кераміка	Роздільно зібрані відходи будівництва та знесення**
17 01 07	Суміші або окремі фракції бетону, цегли, облицювальної плитки й кераміки інші, ніж зазначені в 17 01 06	Роздільно зібрані відходи будівництва та знесення**
17 02 02	Скло	—
17 05 04	Ґрунт та каміння інші, ніж зазначені в 17 05 03	За виключенням родючого шару ґрунту, торфу; ґрунту і каміння, знятих із забруднених ділянок
19 12 05	Скло	—
20 01 02	Скло	Роздільно зібране
20 02 02	Ґрунт і каміння	Тільки з садових та паркових за виключенням родючого ґрунту та торфу

Примітки:

* Код та вид відходів зазначено згідно з Національним переліком відходів, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2023 року № 1102.

** Відходи будівництва та знесення, роздільно зібрані з низьким вмістом інших матеріалів (таких як метали, пластмаси, ґрунт, деревина, гума тощо), походження яких відоме, крім:

1) відходів будівництва та знесення, які забруднені небезпечними неорганічними або органічними речовинами в результаті виконання будівельних робіт, забруднення ґрунту, зберігання і використання пестицидів або інших небезпечних речовини, за винятком випадків, коли буде чітко зазначено, що знесена будівля не була істотно забруднена;

2) відходів будівництва та знесення, які оброблені, покриті або пофарбовані матеріалами, які містять небезпечні речовини.

3. Гранично-допустимі значення приймання інертних відходів на полігони для інертних відходів

Гранично-допустимі значення вилуговування для інертних відходів, розраховані при співвідношенні рідини до твердого матеріалу L/S = 2 л/кг і 10 л/кг та безпосередньо виражені в мг/л для C₀ (перший елюат тесту на перколяцію при L/S = 0,1 л/кг, наведено в таблиці 2 цього додатка.

Таблиця 2. Гранично-допустимі значення вилуговування інертних відходів, які приймаються на полігони для інертних відходів

Компонент		Значення		
		L/S = 2 л/кг	L/S = 10 л/кг	C ₀ (тест на перколяцію)
Назва	Позначення	мг/кг сухої речовини	мг/кг сухої речовини	мг/л
Миш'як	As	0,1	0,5	0,06
Барій	Ba	7	20	4
Кадмій	Cd	0,03	0,04	0,02
Хром загальний	Cr total	0,2	0,5	0,1
Мідь	Cu	0,9	2	0,6
Ртуть	Hg	0,003	0,1	0,002
Молібден	Mo	0,3	0,5	0,2
Нікель	Ni	0,2	0,4	0,12
Свинець	Pb	0,2	0,5	0,15
Сурма	Sb	0,02	0,06	0,1
Селен	Se	0,06	0,1	0,04
Цинк	Zn	2	4	1,2
Хлориди	Chloride	550	800	460
Флориди	Fluoride	4	10	2,5
Сульфати	Sulphate	560*	1000*	1500*
Феноли індекс	Phenol index	0,5	1	0,3
Розчинений органічний вуглець**	DOC**	240	500	160
Загальна кількість розчинених твердих речовин*** (сухий залишок)	TDS***	2500	4000	—

Примітки: * Якщо відходи не відповідають гранично-допустимим значенням для сульфатів, вони можуть вважатися такими, що відповідають критеріям приймання відходів на полігони, якщо вилуговування не перевищує жодного з наступних значень: 1500 мг/л як C_0 при $L/S = 0,1$ л/кг і 6000 мг/кг при $L/S = 10$ л/кг. Для визначення гранично-допустимого значення при $L/S = 0,1$ л/кг за початкових рівноважних умов необхідно використовувати тест на перколяцію, тоді як значення при $L/S = 10$ л/кг можна визначити шляхом випробування методом порційного вилуговування або випробування перколяції в наближених до реальних умов. ** Якщо відходи не відповідають гранично-допустимим значенням DOC за власного значення рН, їх можна альтернативно перевірити при $L/S = 10$ л/кг і рН між 7,5 і 8,0. Відходи можуть вважатися такими, що відповідають критеріям приймання відходів на полігони для DOC, якщо результат такого визначення DOC не перевищує 500 мг/кг. *** Гранично-допустиме значення загальної кількості розчинених твердих речовин (TDS) можна використовувати як альтернативу значенням сульфату та хлориду.
--

Таблиця 3. Гранично-допустимі значення загального вмісту органічних показників для інертних відходів

Показник	Позначення	Значення
Загальний органічний вуглець*	ТОС	30 000*
БТЕК (бензол, толуол, етилбензол і ксилол)	БТЕК	6
Поліхлоровані біфеніли	ПХБ	1
Мінеральні оливи (вуглеводні, що містять вуглецеві ланцюги від C_{10} до C_{40})	$C_{10}-C_{40}$	500
Поліциклічні ароматичні вуглеводні	ПАВ	55
Примітка. * У випадку ґрунтів у дозволі може бути дозволено більш високе гранично-допустиме значення загального органічного вуглецю (ТОС) за умови, що гранично-допустиме значення розчиненого органічного вуглецю (DOC) 500 мг/кг досягається при $L/S = 10$ л/кг за власного значення рН ґрунту або при значенні рН між 7,5 і 8,0.		

Додаток 4
до Правил технічної експлуатації
полігонів, припинення експлуатації,
рекультивації та догляду за полігонами
після припинення їх експлуатації
(пункт 7 розділу I)

Критерії
приймання відходів для зберігання у підземному сховищі

1. У підземному сховищі забороняється зберігання видів відходів, які можуть призвести до фізичних, хімічних або біологічних змін підземного сховища або створити небезпеку забруднення навколишнього природного середовища та здоров'я людей, а саме:

1) відходи в невідповідних контейнерах або без них, які в умовах підземного сховища можуть реагувати з водою або породою і призводити до зміни об'єму, утворення самозаймистих, токсичних, вибухонебезпечних речовин або газів, а також будь-якої реакції, яка може загрожувати безпеці експлуатації підземних сховищ;

2) біовідходи;

3) відходи з подразнюючими запахами;

4) відходи, які можуть утворювати токсичну суміш газу та повітря, зокрема відходи, які утворюють концентрації токсичних газів через парціальний тиск їхніх компонентів, та відходи, які утворюють концентрації, що перевищують 1/10 нижньої межі вибуховості в контейнері;

5) відходи, нестійкі в геомеханічних умовах підземного сховища;

6) відходи, що мають легкозаймистість або можуть самозайматися в умовах підземного зберігання, газоподібні речовини, легколеткі відходи, відходи невідомого складу тощо.

2. З метою приймання відходів для зберігання у підземному сховищі необхідно провести перевірку безпеки для такого місця.

Перевірка безпеки для певного місця проводиться, щоб оцінити ризики як на етапі експлуатації, так і на етапі після припинення експлуатації. За результатами цих оцінок слід визначити необхідні заходи контролю і безпеки та розробити критерії приймання відходів.

Для цього слід підготувати комплексний аналіз оцінки ризиків використання підземного сховища відповідно до таблиці цього додатка.

Таблиця. Оцінка ризиків використання підземного сховища для зберігання відходів

№ з/п	Компоненти	Характеристика
1	Геологічна оцінка	Передбачає ретельне дослідження та отримання інформації про геологічний стан ділянки та включає дослідження та аналіз типу гірських порід, ґрунтів і рельєфу. Геологічна оцінка проводиться для визначення придатності ділянки для підземного зберігання. Розташування, частота та структура будь-яких розломів або тріщин у навколишніх геологічних шарах та потенційний вплив сейсмічної активності на ці структури повинні бути включені. Слід розглянути альтернативні місця розташування.
2	Геомеханічна оцінка	Передбачає відповідні дослідження та прогнози щодо стабільності порожнини. Розміщені відходи мають бути частиною цієї оцінки. Процеси слід систематично аналізувати та документувати. Геомеханічна оцінка проводиться для визначення того, що: 1) під час і після утворення порожнин не з'являться серйозні деформації ні в самій порожнині, ні на поверхні землі, які могли б погіршити функціонування підземного сховища або забезпечити доступ біосфери; 2) несуча здатність порожнини достатня для запобігання її обвалу під час експлуатації; 3) розміщений матеріал має необхідну стабільність, сумісну з геомеханічними властивостями вмісної породи.
3	Гідрогеологічна оцінка	Передбачає ретельне дослідження гідравлічних властивостей для оцінки структури потоку ґрунтових вод у навколишніх шарах на основі інформації про гідравлічну провідність гірського масиву, тріщин і гідравлічних градієнтів.
4	Геохімічна оцінка	Передбачає ретельне дослідження породи та складу підземних вод для оцінки поточного складу підземних вод і його потенційних змін з плином часу, природи та кількості мінералів, що заповнюють тріщини, а також кількісного мінералогічного опису вмісної породи. Необхідно оцінити вплив мінливості на геохімічну систему.

5	Оцінка впливу на біосферу	Передбачає дослідження біосфери, на яку може вплинути підземне сховище. Необхідно провести базові дослідження для визначення місцевих природних фонових рівнів відповідних речовин.
6	Оцінка етапу експлуатації	На етапі експлуатації аналіз проводиться з метою визначення: 1) стійкості порожнин; 2) відсутності неприйнятного ризику розвитку доступу між відходами та біосферою; 3) відсутності неприйнятних ризиків, що впливають на роботу об'єкта. Під час визначення експлуатаційної безпеки необхідно проводити систематичний аналіз роботи об'єкта на основі інвентаризації відходів, управління об'єктом та схеми роботи. Має бути визначено, що відходи не будуть реагувати з породою будь-яким хімічним або фізичним способом, що може погіршити міцність і герметичність породи та поставити під загрозу саме зберігання. Під час оцінки слід: визначити окремі випадки, які можуть призвести до розвитку доступу між відходами та біосферою на етапі експлуатації; узагальнити в окремих категоріях різні типи потенційних операційних ризиків та оцінити їх можливі наслідки; показати, що немає неприйнятного ризику порушення умов здійснення операції; передбачити заходи на випадок непередбачених обставин.
7	Довгострокова оцінка	З метою відповідності цілям сталого зберігання оцінка ризику повинна охоплювати довгострокову перспективу. Необхідно переконатися, що під час тривалого періоду експлуатації підземного сховища доступ від відходів до біосфери не утвориться. Бар'єри місця підземного зберігання, продуктивність вмістної породи, навколишніх пластів і розкривних порід повинні бути кількісно оцінені в довгостроковій перспективі та на основі даних, що стосуються визначених місць, або сталих припущень. Слід брати до уваги геохімічні та геогідрологічні умови, такі як потік ґрунтових вод, ефективність бар'єру, природне ослаблення, а також вилуговування відходів на зберіганні. Довгострокова безпека підземного сховища повинна визначатися шляхом оцінки безпеки, що містить опис початкового стану в певний час, а потім сценарій, що окреслює важливі зміни, які очікуються протягом геологічного часу. Також слід оцінити наслідки викидів відповідних речовин із підземного сховища для різних сценаріїв, що відображають можливу довгострокову зміну біосфери, геосфери та підземного сховища. Контейнери та облицювання порожнин не слід брати до уваги при оцінці довгострокових ризиків зберігання відходів через обмежений термін їх служби.
8	Оцінка впливу всіх наземних споруд на ділянці	Відходи, призначені для постійного зберігання у підземному сховищі, повинні бути вивантажені, перевірені та, за необхідності, тимчасово збережені на поверхні перед зберіганням. Приймальні споруди повинні бути спроектовані та експлуатуватися таким чином, щоб запобігти завданню шкоди здоров'ю людей та навколишньому природному середовищу. Вони повинні відповідати вимогам щодо місць приймання відходів на полігоні.
9	Оцінка інших ризиків	Для захисту працівників полігона (сховища) відходи слід зберігати лише в підземних сховищах, надійно відокремлених від гірничих робіт. Відходи не можна приймати, якщо вони містять або можуть утворювати небезпечні речовини, які можуть завдати шкоди здоров'ю людини.

3. Відходи можна зберігати лише в підземному сховищі, яке надійно відокремлене від місць проведення гірничих робіт.

4. Відходи, які можуть реагувати між собою, повинні бути визначені та класифіковані за групами сумісності, різні групи сумісності повинні бути фізично розділені в підземному сховищі.

Додаток 5
до Правил технічної експлуатації
полігонів, припинення експлуатації,
рекультивації та догляду за полігонами
після припинення їх експлуатації
(пункт 6 розділ V)

Картка
опису відходів для приймання та захоронення відходів на полігоні

Додаток 6
до Правил технічної експлуатації
полігонів, припинення експлуатації,
рекультивації та догляду за полігонами
після припинення їх експлуатації
(пункт 11 розділу V)

Перелік
стандартів, що застосовуються для випробування на відповідність
критеріям приймання відходів на полігони для відходів

№ з/п	Стандарт український	Назва стандарту українською
	Метод відбору проб	
1	ДСТУ EN 14899:2022 (EN 14899:2005, IDT)	Характеристика відходів. Відбирання проб відходів. Основи для підготовки та застосування плану відбирання проб
	Тести на вилуговуванню	
2	ДСТУ EN 14405:2022 (EN 14405: 2017, IDT)	Характеристика відходів. Тест на поведінку вилуговування. Тест на перколяцію висхідним потоком (за визначених умов)
3	ДСТУ EN 14429:2022 (EN 14429:2015, IDT)	Характеристика відходів. Тест на поведінку вилуговування. Вплив рН на вилуговування з початковим додаванням кислоти/основи
4	ДСТУ EN 14997:2022 (EN 14997:2015, IDT)	Характеристика відходів. Тест на поведінку вилуговування. Вплив рН на вилуговування з постійним контролем рН
5	ДСТУ EN 12457-1:2022 (EN 12457-1:2002, IDT)	Характеристика відходів. Вилуговування. Випробування на відповідність для вилуговування гранульованих відходів і шламів. Частина 1. Одноетапне випробування партії за співвідношення рідини та твердої речовини 2 л/кг для матеріалів із високим вмістом твердих речовин і розміром частинок менше 4 мм (без або зі зменшенням розміру)
6	ДСТУ EN 12457-2:2022 (EN 12457-2:2002, IDT)	Характеристика відходів. Вилуговування. Випробування на відповідність для вилуговування гранульованих відходів і шламів. Частина 2. Одноетапне випробування партії за співвідношення рідини та твердої речовини 10 л/кг для матеріалів із розміром частинок менше 4 мм (без або зі зменшенням розміру)
7	ДСТУ EN 12457-3:2022 (EN 12457-3:2002, IDT)	Характеристика відходів. Вилуговування. Випробування на відповідність для вилуговування гранульованих відходів і шламів. Частина 3. Двоступеневе випробування партії при співвідношенні рідини та твердої речовини 2 л/кг і 8 л/кг для матеріалів із високим вмістом твердих речовин і розміром часток менше 4 мм (без або зі зменшенням розміру)
8	ДСТУ EN 12457-4:2022 (EN 12457-4:2002, IDT)	Характеристика відходів. Випробування на відповідність для вилуговування гранульованих відходів і шламів. Частина 4. Одноетапне випробування партії при співвідношенні рідини та твердої речовини 10 л/кг для матеріалів із розміром частинок менше 10 мм (без або зі зменшенням розміру)
	Метод визначення кислотно-лужної нейтралізаційної здатності	
9	ДСТУ CEN/TS 15364:2022 (CEN/TS 15364:2006, IDT)	Характеристика відходів. Тести поведінки вилуговування. Випробування здатності нейтралізувати кислоту та луг
	Методи розчинення твердих проб	
10	ДСТУ EN 13657:2022 (EN 13657:2002, IDT)	Характеристика відходів. Зброджування для подальшого визначення розчинної частини елементів у царській горілці

11	ДСТУ EN 13656:2022 (EN 13656:2020, IDT)	Грунт, оброблені біовідходи, мул і відходи. Зброджування сумішшю соляної (HCl), азотної (HNO ₃) і тетрафторборної (HBF ₄) або фтористоводневої (HF) кислот для подальшого визначення елементів
	Методи хімічного аналізу елюатів від тестів на вилуговування та розчинення проб твердих речовин	
12	ДСТУ EN ISO 11885:2019 (EN ISO 11885:2009, IDT; ISO 11885:2007, IDT)	Якість води. Визначення вибраних елементів методом оптичної емісійної спектросметрії з індуктивнозв’язаною плазмою (ICP-OES)
13	ДСТУ EN ISO 10304-1:2022 (EN ISO 10304-1:2009, IDT; ISO 10304-1:2007, IDT)	Якість води. Визначення розчинених аніонів рідинною іонною хроматографією. Частина 1. Визначення броміду, хлориду, фториду, нітрату, нітриту, фосфату та сульфату
14	ДСТУ EN 1484:2003	Досліджування води. Настанови щодо визначання загального і розчиненого органічного вуглецю (EN 1484:1997, IDT)
15	ДСТУ EN 15216:2022 (EN 15216:2021, IDT)	Екологічні тверді матриці. Визначення загального вмісту розчинених твердих речовин (TDS) у воді та елюатах
	Методи хімічного аналізу твердих проб	
16	ДСТУ EN ISO 13137:2022 (EN ISO 13137:2013, IDT; ISO 13137:2013, IDT)	Атмосфера робочої зони. Насоси для індивідуального відбирання проб хімічних і біологічних речовин. Вимоги та методи випробування
17	ДСТУ EN 14039:2022 (EN 14039:2004, IDT)	Характеристика відходів. Визначення вмісту вуглеводню в діапазоні від C10 до C40 методом газової хроматографії
18	ДСТУ EN ISO 15527:2022 (EN ISO 15527:2022, IDT; ISO 15527:2022, IDT)	Пластмаси. Формовані під тиском листи поліетилену (PE-UHMW, PE-HD). Вимоги та методи випробувань
	Інші хімічні визначення	
19	ДСТУ CEN/TR 16192:2022 (CEN/TR 16192:2020, IDT)	Відходи. Настанови щодо аналізування елюатів
20	ДСТУ CEN/TR 16184:2022 (CEN/TR 16184:2011, IDT)	Характеристика відходів. Сучасний документ. Аналіз елюатів

Про затвердження Правил технічної експлуатації полігонів, припинення експлуатації, рекультивації та догляду за полігонами після припинення їх експлуатації
Наказ; Міндовкілля від 10.02.2025 № 263
Прийняття від **10.02.2025**
Постійна адреса:
<https://zakon.rada.gov.ua/go/z0405-25>

Законодавство України
станом на 22.10.2025
набирає чинності

z0405-25

Документи та файли

- Сигнальний документ — f544438n704.docx від 23.04.25 16:45, 26 кб

Публікації документа

- Офіційний вісник України від 11.04.2025 — 2025 р., № 29, стаття 1952, код акта 131038/2025